

NOV 12 1964

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 3
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

78 M. 36 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1964 M. SPALIO (OCTOBER) 29 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

AMERIKOS PREZIDENTAI

JAV prezidentas šiais rinkimų metais yra pasaulinio intereso objektu. Milijonams žmonių užsienyje Amerikos prezidentas atrodė demokratijos ir laisvės gynimu. Yra natūralu, kad jie nori žinoti apie prezidentą, kiek mes juos galime tuo atžvilgiu painformuoti. Ypač į vieną klausimą jie nori atsakymo: Kaip Amerikos prezidentai su savo milžiniška galia pasilikio savo žmonių vadais ir tarnais?

Mūsų laiškuose draugams ir giminėms užsieniuose per likusias prieš rinkimus savaites turėjome pasakyti, už ką balsuosime ir ar, mūsų nuomone, pasirinktas kandidatas laimės. Kodėl gi jiems taip pat neparašyti apie šios aukščiausios politinės įstaigos atsakomybę ir apie Konstitucijos apsaugojimą, kas išlaikė nepaliestas žmonių teises ir laisves.

Pagal Konstituciją, mes galime nurodyti, kad prezidento įstaiga yra viena iš trijų pagrindinių valdžios šakų. Kitos dvi yra Kongresas ir Teismas. Kiekviena

Tęsiama 3 psl.

with best wishes,
Lyndon B. Johnson

Tautybių spaudos konferencijoje Baltuosiuose Rūmuose Washington, D. C. V. Tysliavienė perduoda vienybičių sveikinimus JAV prezidentui Lyndon B. Johnson.

Baltųjų Rūmų nuotrauka

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Žmonijos istorijoje civilizacija vėlyvas svečias, bet kuo senėja tuo, tarytum, smarkiau sukasi. Kai kurie jos žingsniai, sakytum velnio šokis. Atmaina seka atmainą ir ramumą iš prigimties mėgstas žmogus vis labiau neramus. Žmonija žemėje gyvena jau mažiausia šimtą tūkstančių metų. Sakykime, tai viena jos diena — 12 valandų. Šitoje "dienoje" civilizacijos 8 tūkstančiai metų tebtų tik 5 minutės, ir tai — paskutinės, dienos galo minutės. Į jas žmonija įžengė jau mokėdama susikalbėti, valgi ant ugnelės virti, prie namų turėti žemės ūkio daržus ir dirbdintis akmeninių įrankių ir ginklų (kirvukų). Jas gyvendama, žmonija taip smarkiai į civilizaciją įsisuko, kad prisistatė didmiesčių su įvairiais patogumais, išsigalvojo raštą ir spaudą, sukūrė filosofiją, tikybą, literatūrą, įvairius mokslus, prekybą ir pramonę, pasigamino visokių mašinų ir susisiekimo priemonių, pramoko naudoti garą, elektrą ir atominę energiją. Ypač smarkiai daugelį šių dalykų įsuko paskutiniaisiais 450 metų — mūsų "dienos" 20 sekundžių. Per 30 sekundžių, prisiminkime, dukart iškilo ir dukart sužlugo politiškai laisva Lietuvos valstybė.

Ar daug dar bus kitų civilizacijos minučių? Ką, pavyzdžiui, žmonijai atneš būsimieji 150 metų — 7 sekundės? Žmogus jau skraido būreliais erdvėje. Atsilikę kinai sprogdina atomą. Žmonių tiek gausėja, kad, nors oro kvepuoti užteksią, apie duoną abejojama. Pavienio žmogaus gyvenime 50 metų — ilgas amžius, kuriame dažnai, iš tikrųjų, kol saulė pateka, rasa akis išėda. Bet žmonijos

Tęsiama 4 psl.

Pavergtųjų Europos Tautų konferencija

Kaip iš Paryžiaus pranešama, tenai spalio 28-30 dienomis susirenka Pavergtųjų Europos Tautų konferencija. Joje dalyvaus Europoje esantieji tos organizacijos skyrių atstovai, visi Prancūzijos skyriaus nariai ir iš Amerikos nuvykę tos organizacijos centro atstovai. Taip pat dalyvaus ir Free Europe Committee atstovai.

Konferencijoje bus pasidalyta mintimis apie tarptautinę padėtį ir jos įtaką pavergtosioms tautoms. Taip pat bus peržvelgti pasikeitimai Rytų Europoje ir kiek tie kraštai bus paliesti ryšium su pasikeitimais sovietų valdžioje bei ryšium su komunistinės Kinijos atominiiais bandymais.

Savo atetties veiklos reikalu konferencija išdiskutuos bendrą programą ir peržvelgs savo organizacijos bendradarbiavimą su įvairiomis Europos oficialiomis ir privačiomis įstaigomis ir organizacijomis.

Pranešimus padarys iš New Yorko konferencijoje dalyvaujans Pavergtųjų Euro-

pos Tautų gen. sekretorius Brutus Coste bei bus paskirti delegatų pranešimai iš atskirų kraštų. Spalio 29 d. numatytas bendras pobūvis su prancūzais, pavergtųjų tautų bičiuliais, kurių dalis bus atžymėta medaliais už jų nuopelnus pavergtųjų tautų laisvinimo darbe.

Iš Lietuvos toje konferencijoje dalyvauti iš New Yorko spalio viduryje išvyko Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. ir jos delegacijos vadovas Pavergtosiose Europos Tautose Vaclovas Sidzikauskas. Iš Londono dalyvaus J. Vilčinskas ir iš Paryžiaus — Jurgis Baltrušaitis ir Eduardas Turauskas.

Pavergtųjų Tautų atstovai, savo konferenciją užbaigę, dalyvaus kaip stebėtojai Europos Tarybos Patariamosios Asanblėjos sesijoje, kuri vyks lapkričio 3-7 dienomis Strasburge. Vėliau ir tos asanblėjos nariams, pavergtųjų bičiuliams, bus įteikti medaliai už jų nuopelnus pavergtųjų tautų interesus ginaant. Tu medalių įteikimas stėjamas su Paverg-

tųjų Tautų dešimtmečio sukaktimi.

JIE PRIEŠINGI PREKYBAI SU KOMUNISTINĖMS ŠALIMS

American Friends of Captive Nations organizacija savo parciškime spaudai praneša, kad didžiama JAV kongresmanų, yra priešingai nusistatę dėl JAV padidėjusios prekybos, pagalbos ir kreditų komunistinių šalių vyriausybėms, jei tie negali savo žmonėms suteikti daugiau laisvės.

Kongresmanų manymu, taipgi ir JAV ekonominė pagalba Lenkijai, kuri, kaip buvo tikėtasi, labiau atsipalaiduos nuo Maskvos, turėtų būti sustabdyta, nes nepateisinti vilčių.

American Friends of Captive Nations komiteto pirmininkas Christopher Emmet, atkreipdamas dėmesį į šitoki JAV kongresmanų, senatorių bei spaudos žmonių pasisakymą, nuo savęs pridėda, kad tos jų nuomonės skiriasi nuo

Tęsiama 5 psl.

Lietuviai Kalifornijoje

LOS ANGELES, CAL. - Iki šv. Kazimiero parapijos bazaro beliko trys savaitės. Visais frontais dirbama, kad šiu metų bazaras būtų pats geriausias. Parapijos komitetas, vadovaujamas P. Speecherio, parengė visus planus, pasiskirstė darbas ir pareigoms. Bazaras prasidės lapkričio 22 d.

* J. E. vysk. V. Brizgys grįžta namais iš Eucharistinio Kongreso, Bombėjuje, Indijoje, kurina sustoti ir Los Angeles, kur mokyklos vaikučiams ir suaugusiems suteiks survirtintimo Sakramentą.

* Šv. Kazimiero šeštadieninė mokykla tęsė komiteta sudarę: inž. Jonas Motiejūnas - pirm., E. Vidugiriene ir B. Brazauskienė - vicepirm., M. Pažemėnienė - sekr., ir R. Bužėnas - izd. Revizijos komiteta: S. Kungys, J. Puškorius ir R. Vizgirda.

* Uždėtas aknešas ant kaa. Anr. Steponaitičio kapo, Kalvarijos kapuose su tokiu

irašu: Vėry Rev. Antanas Steponaitis, 1833-1964. Išskirtis Viešpatyje.

* Lapkričio mėn. 14 d., šeštadienį, šv. Kazimiero parapijos salėje rengiamas tikrai linksmas BALFO vakaras.

PROGRAMOJE:

- 1. "Vieno pono gimtadienis", D. Macklienenės savyrinis montażas. Atlieka L. A. Lietuviu Dramos Sambūris.
- 2. Šokių, grojančių p. G. Gudauskienės orkestrui.
- 3. Laimėjimai.

IĖJIMAS: Vaikams iki 12 m. - veitul. Moksleiviams - \$1.00, Suaugusiems - \$1.50. Apatinėje salėje nuo 5 val. vak. veiks buketas ir bus duodama vakarienė. Visas vakaro pelnas eis Lietuvos šalpos reikalams.

VAKARO PRADŽIA: 6:30 val. vak.

BALFO LA Škyrius

* Lapkričio 29 d. Los Angeles lietuviai minit Lietuvos

Karliuomenės Sventę. 10:30 val. pamaldos už karčius, šaulius ir partizanus, žuvusius už Lietuvos laisvę. Po pamaldų parapijos salėje minėjimas.

* "UŽBŪRTI VAIKAI" vaidinami gruodžio 6 d. po pamaldų, par. salėje. Tai D. Augienės parašyta pasaka.

* Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla lauko 70 mokinių. Veikia 8 skyriai. Mokyklai vadovauja Ignas Medzlukas. Dirba šie mokytojai: Ona Razvilienė, Adelė Balstienė, Margis Matulionis, Jacina Puškorienė, Nijolė Grakauskienė, Kun. A. Valiusis, Ses. M. Alfreda ir Ses. M. Laida. Iš rėvų puošė rodėlis didelės pasiaukojimo.

* Kun. Petras Celišius, iki šiol dirbes pastoriaus darbą Putnam, Conn., pas Lietuvos seseris, nuo lapkričio pradžia persikeičia į Los Angeles darbuotis Los Angeles šv. Kazimiero parapijoje, vietoje mirusio kun. kan. Steponaitčio.

Dar viena nuotrauka iš Pasaulinės parodos New Yorke, Bell Telephone paviljone. Dešinėje - aktorė Rūta Lee ir Elena Kulber prie vieno iš Bell Telephone naujų aparatų "Electrowriter".

Ideologinės fermentacijos reiškiniai spaudoje

J. Lanskoronskis Dirvos 108 nr. rašo: "Kadatsė vtenas Vilko pirmininkas, neatsimenu kuris, kartodavo: 'Mūsų (Vilko) uždavinys padėti Lietuvai atgauti laisvę. Kada ji bus laisva, mūsų uždavinys baigsis Virbalyje. Tauta demokratiškai per Steigiamąjį Seimą apsispręs.'" Tai, nėra atsakymas kaip padėti. O kaip jai padėti nebendradarbiaujant, dargi nebendraujant su taura? Iš spaudos esu patyres, kad lietuvišką emigraciniėje visuomenėje esą kažinoks "tretysis frontas" (tu "trečiųjų" visur esama). Tu "trečiafrontininkų" spaudos negaunu ir nesusiavokiu, už ką jie patriotinėje spaudoje taip barami. Vien už kultūrinio bendradarbiavimo priimimumą, ar už didesnes nuodėmes. Eilinis pilietis, kaip aš, galvoja taip: Naujoji Lietuva, jei ją vadinsime taip, reikės kurti iš dabartinės Lietuvos su visomis jos gerovėmis ir negerovėmis. Bet ar viskas ten taip negera, kaip mes vatduojamės? Ar pramonės, starybos, mokslo srityse nieko nepastekta? Ar tos taip pagausėjusios mokyklos, universitetai, technikumai nieko neverti? Ar operos, teatrai, koncertai, datny šventės, taip puoselėjami tautiniai šokiai, visos kultūros institucijos taip nusnuko, lyginau su mūsų laikų Lietuva? Ar mūsų menininkų išvykos pas kitas, Rusijoje gyvenančias tautas, arba mūsų rašytojų, klastku ar komunistiniame režime iškilusių, veikalų tose tautose praplitimas iš tikrųjų daro gėdą mūsų tautai? Sunku patikėti, kad mūsų tauta, darbėti ir kūrybinga, būtų be mūsų nusmuzusi.

Tuo atveju padarėm milžinišką klaidą nuo jos pabėgę, nes niekas mūsų netrėmė, savo valia nuo jos pasitraukėm... pasilikę -- būtumėm kentėje, kaip visa tauta, gal ne vienas būtumėm ištremiti ar nužudyti, arba vienas kitas būtumėm laikomi "parsidavėliais", bet dirbumėm savo žemėje visi, būtumėm suatpirinę lietuvių inteligentų kadrus, būtumėm realios už išlatsvinią kovos dalyviat, bet ne vien žodiskos kovos nariai, kaip dabar.

Pulk. J. Lanskoronskis

Nel Taip blogai nėra! Ne viskas tose negerovėse yra bloga. Pasidairę - ar nerasime ir labai daug socialistinių laimėjimų? Atskurimom Lietuvos uždavinys bus tuos laimėjimus praktiškai įgyvendinti. Gal daug ką iš to komunistinio socializmo turėsimė palikti. Kolektyvinės nuosavybės principas, sakysime, jau ir kapitalistiniuose kraštuose daug kur pradeda reikėti, Prancūzi-

joj ar Belgijoje ir daug kur kitur, pav., namų statybos ir tų namų savininkų valdomasis sekasi gerai.

Okintinkų kooperatyvai kone visose žemės ūkio šakose verčiasi pelningai. Iš žydų žemės ūkio kooperatyvų arabai mokosi savo žemės ūki socializuodami. Žemės ūkis visame pasaulyje mechanizuojamas. Smulkūs šeiminiai ūkiai nepajėgūs vien patys visoms priemonėms apstrūpinti, jie kooperuoja. Visiems aišku, kad stailga, vienu užstojimu į senasias šeimininkų ūkių formas nebūs galima grįžti. Tačiau ir grįžtant prie buvusiu nuosavybės principų -- tas grįžimas neturės būti chaotiškas, bet planingas, apgalvotas ir gamybai nenustolingas"...

Kaip toks ortodoksiškas laikraštis, kaip Dirva, neišbraukė tokių heretiškų, socialistiškų minčių iš plk. J. Lanskoronskio straipsnio, sunku suprasti. Juk tai visu 100% vlenybiškos mintys, kurios mūsų veiksnų spaudai yra ne košer, "išdavikiškios", "kolaborantiškos."

Argi Dirva bus iškrypus iš "tiesaus kelio"? Los Angeles akademiško jaunimo susirinkime buvo jaunimui pateiktas klausimas, ar reikta kompromiso santykių su dabartine Lietuva?

Avižienis (matematikos daktaras ir profesorius) atsakė: "Mes turime pilnai ir drąsiai santykiuoti su kraštu", o mokytoja Poikaitienė atsakė: "Mes esame pakankamai subrendę tautiniai, intelektualiskai ir morališkai atrinkti ir panaudoti valkui tautiniam auklėjimui iš pavergtos Lietuvos gaunama literatūra." (Plg. Draugas, š. m. spalio 14 d. nr.).

Čia irgi reikia stebėtis, kad draugo moderatorius praleido be pranskikų komentarų tokias idėjas, kad dar neapšaukė Poikaitienės ir Avižienio "kolaborantais", o dr. Avižienis yra aktyvus skaitų, o Poikaitienė ateitininkų veikėja.

J. G.

VIENYBE iraloniai prašo skaitytojus atnaujinti prenumeratą. Prenumerata iretars - \$7.00.

Kaip nuominuojami kandidatai į Kongresą

Kandidatai į JAV Kongresą yra nuominuojami vienu iš dviejų būdų: arba tiesiai per pirminius rinkimus, per kuriuos visi jų politinės partijos nariai gali balsuoti už juos, arba per valstybines partijos konvencijas, per kurias partijos vadai nominuoja kandidatus į Kongresą.

Dauguma valstybių turi taip vadinamus "uždarus" pirminius rinkimus, kas reiškia, kad kiekvienas balsuotojas gali dalyvauti kandidatų nominavime tik tai partijai, prie kurios jis yra prisiregistravęs ar priklauso.

Kita pirminių rinkimų rūšis, "atdari" rinkimai, naudojami aštuoniose kraštuose valstybėse, leidžia balsuotojui nuspręsti balsų būdelėje, kuriuose partijos pirminiuose rinkimuose jis nori balsuoti. Jam nereikia registruotis ar kitaip parodyti, kuriai partijai jis priklauso.

Amerikos pirminių rinkimų sistemoje operavimas daug kuo skiriasi nuo Europos sistemoje. Kandidatų nominavimas galutinam balsavimui Europoje yra išimtinė prisiregistravusiųjų privilegija partijos mokesčius mokančių narių. Kaip tokie, jie turi teisę pavieniui dalyvauti diskusijose, partijos politikos sprendimuose, bei kandidatų nominavime.

Dvi didžiosios Amerikos partijos neturi savo paskiros narystės europinė šio žodžio prasme. Balsuotojai šiame krašte pareiškia priklausomumą tai ar kitai partijai, registruodamiesi vietiniuose partijos punktuose, demokratų, respublikonų ar kitos priimtos partijos nariu. Jei jie nenori registruotis prie bet kurios partijos, tai užsirašo kaip "nepriklausomi." Kaip siekti partijos nomi-

navimo? Yra paprastai reikalaujama, kad noris gauti nominavimą į Kongresą paduotų savo valstybėje prašymą, pasirašytą tam tikro balsuotojų skaičiaus ar balsuotojų procento, kurie sutinka jį paremti. Kai kurios valstybės taip pat reikalauja kad būtų užmokėtas prašymo mokeskis.

Kai kurios valstybės, kaip Kalifornija, leidžia kandidatui į Kongresą paduoti savo partijos pirminius rinkimus. Yra siekiama tuo būdu laimėti abiejų partijų nominaciją ir taip išvengti kon Testo galutinuose rinkimuose.

Romuva Book Store
 84-20 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N. Y.
 (Tarp Forest Parkway ir 85th Street)
 MRS. JOSEPHINE GALMINAS, Ved.
 Lietuviškos knygos, plokštelės, švenčių atvirutės dovanos, lietuviški išdirbiniai. Platina VIENYBĘ.

Skaniausia lietuviška duona gaunama
SILVER BELL BAKING CO.
 A. RADŽIŪNAS, sav.

 PIRAGAI VEDYBINIAMS IR KITOKIEMS POKYLIAMS
 Pristatoire i namus prašome telefonuoti: STagg 2-5938
 36-40 Stagg Street, E rocklyn 6, N. Y.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* CHICAGOS BENDRUOMENININKAI, kurie daugiau riejausi savo tarpe negu dirba, į savo parengimus nepajėgia sutraukti žmonių. Chicago's Apygardos valdybos rengtame Tautos šventės minėjime dalyvavo apie 30 galvų, o šios valdybos ruoštoje "solidarumo vakarieneje" tik nepilna šimtinė. Ši vakariene įvyko didelėje Keymens salėje, kuri talpina apie 500 asmenų ir čia buvo tikimasi apie 400 žmonių.

Atsilankius mažam publikos būriui, rengėjai vietoje tikėto pasirodymo nuostolio. Chicago's Naujienos pasiūkė iš vietos bendruomenininkų vadovą B. Natnio už tai, kad jis, dalyvaudamas Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavime Sherman viešbutyje, pakvietė delegatus pasivaikšinti į "solidarumo vakariene". Kaip atrodo, anle delegatams su besivaikšijančiais bendruomenininkais vaikšintis noro nebeturėjo.

* DR. A. TYRUOLIS-ŠEŠPLAUKIS, dėstęs Columbią un-ty New York, dabar moko germanistiką nepertoliausia nuo Chicago's esančiame garsiaame Notre Dame un-ty (South Bend, Ind.). Netrukus iš spaudos

žada išleisti dr. Šešplaukio "Sekspyro sonetų" vertimas.

* STASIO RAMANAUSKO maisto ir likeriu krautuvė, prie 59-tos ir Maplewood gatvių, buvo apilėšta dienos metu dviejų negrų. Prieškai pagrobė apie 200 dolerių.

* ŠVYTURYS — Chicago's Lietuvių Jaunimo Laikraštis — išleido naują — 1964 m. spalio mėn. data pažymėtą numerį. Laikraštis spausdinamas rotoriumi vienoje lapo pusėje (viso 16 lapų), tiek turiniu, tiek technine puse labai "jaunuoliškas." Leidinio redaktorai — Irena Rušėnaitė ir Romas Sakadolskis, adresas: 7249 So. Maplewood, Chicago 29, Ill. Laikraščio vedamajame rašoma: "Jau atėjo laikas rasti vietą lietuvių visuomenėje! Nustabodo kalbėti ir klausytis apie 'nutautėjusį' jaunimą. Laikas veikti! Ar rašai tau, tėve, Motina, visuomenės veikėjau, organizacijos vadeli... Ar nesupranti, kad Tavo rengiami minėjimai, Tavo stačomoji parodos jaunimui netinka, kad ji nedomina? Ar nematai, kad jie neturi jokios reikšmės, o jam tik kliudo veikti?"...

SANTAROS - ŠVIESOS

FEDERACIJOS SUVAŽIAVIMAS

Santaros-Šviesos Federacijos suvažiavimas įvyko 1964 m. spalio 17 d. New York'e Idlewild Rivieta viešbutyje.

Suvažiavimą atidarė Federacijos Centro Valdybos pirmininkas dr. J. Valaitis, pasveikindamas suvažiavimo atstovus ir padarydamas pranešimą iš Federacijos veiklos.

Suvažiavime buvo išdiskutuota, apsvaistyta ir apsprešta ateities kultūrinė, visuomeninė, politinė veikla ir įvalrūs klausimai, liečiant lietuvių egzistenciją egzilyje. Šiuos klausimus referavo: A. Mackus, V. Adamkavičius ir A. Gureckas. Diskusijoje dalyvavo atstovai ir atstovės.

Iš skyrių veiklos pranešimus padarė A. Grigaitis iš New York'o ir R. Miezėlis iš Chicago's.

Jeigu pranešėjas iš New York'o A. Grigaitis nesidžiaugė skyriaus veikla, tai pranešėjas iš Chicago's R. Miezėlis nušvietė ten Federacijos vykdomą tikrai šakotą veiklą. Chicago's skyrius daro mėnesinius susirinkimus, paruošdamas iš anksto pozityvią dienotvarkę, kuri susirinkimams daro įdomesnius, prasmesnius ir darbingus. Skyrius organizuoja Federacijos leidžiamų knygų platinimą, remia knygu leidimą ir Metmenų žurnalą. Federacija nevengia išleisti ir tas knygas, kurios komerciškai neapsimoka, bet reikalinga išleisti. Dabar ruošiami rašytojo A. Skėmos raštai leidimui, be to, artimiausiu laiku bus išleistas rašytojo H. Nagio ir A. Laasbergio knygos. Taip pat jungiamasi prie išleidimo rašytojo-visuomenininko K. Kapo raštų.

Suvažiavimas pritarė Federacijai dalyvauti ALT ir Lietuvos laisvinimo darbuo-

se. Suvažiavimas skatina remti Lietuvių Bendruomenę, Tautos Fondą ir savo nariams įsitraukti į didesnę visuomeninę veiklą. Federacija nesmerkia ir tų asmenų, kurie vertins objektyviai kūrėjų darbą pavergtoje Tėvyne.

Į Federacijos Centro Valdybą išrinkta V. Adamkavičius, G. Giedvila, R. Miezėlis, Z. Rekešins, dr. J. Valaitis ir L. Viežienė — visai iš Chicago's ir A. Gureckas iš New York'o. Naujas Centro Valdybos pirmininkas yra R. Miezėlis.

Suvažiavime buvo pakeisti Santaros-Šviesos Federacijos įstatai, pritaikant šių dienų gyvenimą, kuriuos referavo L. Sabaliūnas.

Suvažiavimas praėjo darbinga nuotaika ir tenka laukti iš Federacijos pozitivaus išnašo į lietuvių visuomenę. Federacija sudaro daugumoje vidurinę generaciją, kuri skatinasi ir kitus lietuvius įsitraukti į lietuvišką visuomeninę veiklą, nes, senajai generacijai pasitraukiant, jau laikas užimti jos vietų jauniesiems.

Suvažiavimui pirmininkavo Jurgis Valaitis ir sekretoriavo Giedrė Zaunutė.

A. MACIONIS

* CHICAGOS NAUJIENOS paskelbė okup. Lietuvoje viešėjusių lietuvių - Zinos Jurėnaitės ir Danguolės Janušaitės išpažinties. Dėl šių išpažinties, kuriuose daugumoje išryškintos tik gerosios pušės, o blogesnės švelniai apdailinamos. Tik neigiamybė okup. Lietuvos gyvenime lieka kietoji kalba, jog Naujienos jau prašoka net ir raudonąją Vilmą. Iki šiol kita "triuškė" mingujų patriotų" spauda oficialaus žodžio dėl Naujienų konkurencijos Vilniai dar netarė.

Vakarų eksportas į Sovietų bloką ir į komunistinę Kiniją tesudaro 4-tą viso eksporto nuošimtį. Tolygiai ir pirkimas-impordas tik 4-tą nuošimtį tesiekia.

Donelaičio "Metai" scenoje

Vienas brandžiausių lietuvių kūrėjų kūrinių — K. Donelaičio "Metai", paprastai ikišiol tik skaitytas ar deklamotas, buvo apvilktas nauju rūbų ir parodytas vaidybiniame formoje.

Lietuvių Scenos Darbuotojų Sąjunga spalio 17-18 d. Jaunimo Centre parodė "Metų" inscenciaciją ir, reiklia pasakyti, gana vykusiai. Gerokai mėgėjiškas aktorių kolektyvas žiūrovai atvėrė K. Donelaičio kūrybos grožį, kuris nesėpjo surūdyti laiko tekmedje.

Sunkiausias vaidmuo teko Algimantui Dikintui, kuris atliko K. Donelaičio rolę ir kartu režisavo. Kiti vaidintojai — Birutė Briedienė, Alė Kėželiene, Leonas Ba-

rauskas, Stazys Bernatavičius, Saulius Grėbliūnas, Vytautas Juodka, Juozas Raudonis, matyt, nemaža stengėsi, bet nevisiems pavyko "ikasti" nelengvo teksto perdavimo užduotį.

Gerai tiko muzikinis fonas, kurį įgrojo Balyz Pačtas ir Antanas Skridulius, nors jo galėjo būti kiek daugiau. Apšvietimą tvarkė Kazys Ozėlis ir Kazys Cijūnėlis, o scenos techniką prižiūrėjo Česlovas Rukūta.

Dail. Adolfas Valeška ruošė pastatymo dekoracijas, kurios nebuvo blogos, tačiau vargu ar rišosi su "Metų" inscenciacija. Apšvietimą vitražai scenoje atrodė įspūdingai, bet dar įspūdingiau jie atrodytu parodoje. Taip

pat keturiems metų laikams tos pačios dekoracijos vargu ar tailytinos.

Bronės Jameikienės veikėjų kostiumai atrodė įtikinantis. be priekaištų.

Pats pastatymas buvo neilgas — atmetus pertrauką, užtruko apie valandą 15 min. Taz, žinoma, nenuvargino žiūrovo, tačiau atrodė kiek per kuklus patiekalas. Beje, scenai tekstą paruošė Kazys Veselka, kurio pareigos, turbūt, nebuvo sunkios, nes čia neatrodė, jog būtų daug nukrypta nuo pačio K. Donelaičio.

Pirmame pastatyme, spalio 17 d., šeštadienio vakare žiūrovų buvo kukliai — apie 250. Kasin ar jau visokie partiniai ir nepartiniai skaudalai nebus atsaldę mūsų publikos, kuri jau toliau juo labiau lieka abejingesnė ir grynai kultūrinės mūsų veiklai? (eš.)

AMERIKOS PREZIDENTAS

Atkelta iš 1 psl.

Šaka, nors veikdama savarankiškai, yra subjektu kitos šakos veiksmams. Ši sistema dažnai vadinama "patikrinimais ir balansais." Tai užtikrina, kad nė vienas žmogus nei mažuma, nežiūrinti kiek jie galingi, negali perimti diktatorinės galios.

Taigi pavyzdžiui, nors prezidentas ir turi galią daryti sutartis su užsienio valdžiomis, negali to daryti be JAV senato patarimo ir sutikimo.

Prezidento našta yra sunki. Retai kas palieka Baltuosius Rūmus su tokia pat gera sveikata, su kokia į juos įėjo. Devyni prezidentai mirė savo prezidentavimo metu. Atsakomybė ir pareigos vis didėjo metams bėgant.

Kaip valdžios vykdomosios šakos galva, prezidentas yra atsakingas, per subordinuotus įstaigus, už įstatymų vykdymą. Jis yra ginkluotų pajėgų viršininkas. Jis turi būti nuolat informuotas apie tautinius ir tarptautinius reikalus.

Kaip vyriausia galva, jis turi vadovauti tūkstančiams federalinių tarnautojų ir su Baltųjų Rūmų pareigūnais atlikti milžinišką kiekį kasdiniū administracijos darbų. Be to, šiais laikais jis turi formuoti politiką, skirtą laisvojo pasaulio gynimo sustiprinimui. Jis turi kalbėti per tautinio masto radijo ir

televizijos mazgus ir Amerikos žmonėms aiškinti apie kai kurių legislyvinių programų reikalingumą, kaip, pvz., civilines teises ir ekonominę bei karinę pagalbą kitoms kraštams.

Visų šių prezidento pareigų gelmėje glūdi vienas pagrindinis klausimas: "Kas daugumai žmonių daugiausia pasitarnaus?" Kai išrinktas prezidentas prisiekia "sažiningai dirbti JAV Prezidento darbą," jis pilnai supranta, kad įeina į darbą veikti visų žmonių gerovei, o ne mažumos gerovei. ACNS

Jenisėjas upe Sibire pradėjo plaukioti keleivinis, Rytų Vokietijoje statytas, laivas "Litva."

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS

Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUCAS Savininkas

86-16 Jamaica Ave. Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ISTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, ivairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y. Tel. VI 7-4477 ; Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI

Ivairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-35 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Tel. Virginia 3-3544

THE

Tel. Taylor 7-9642

Arlington

385 Arlington Ave. Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Own ir James Valučiūnai

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštyš in 1886
is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y.
Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Šulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS
Atkelta iš 4 psl.

gyvenime tūkstantis metų tik minutė. Chruščëvo griuvimas, kinų išskopimas į "atominį klubą," darbiečių abejinga pergalė Anglijoje, prezidento rinkimai Amerikoje — pavienio žmogaus gyvenime vis "deganti" klausimai. Tai posūčiai net tautų gyvenime. Bet kas žino? Gal tai žmonijos žingsniai? Kurėjo pareikštą norą, kad visi Jo tvariniai gyventų "Dievo karalystėje" broliais? Per ateinančius 150 metų (reiškia, per būsimas 7 sekundes) gal galiausiai ims kisti ir piktoji žmogaus širdis? Gal pradės ji smarkiau plakti, kaip vis smarkiau sukasi jo užianti civilizacija?

Lietuviškis ir santykių su Lietuva klausimais Los Angelese pobūvį turėjo Lietuvoje gimęs, čia mokslus išėjęs mūsų profesinis "jaunimas". Visi pareiškė nejaučią jokio "dvilypumo" Amerikoje gyventi ir lietuviais ir amerikiečiais. Inž. Kalvaitis sakė, kad tarp išeivio ir lietuvio Lietuvoje reikia dabartinėse sąlygose ieškoti galimai tiklesnio derinio, kuris geriausiai patarnautų mūsų reikalams. Dr. Avižienis tarė: Mes turime pilnai ir drąsiai santykiauti su lietuviu Lietuvoje, o mokytoja Polikaitienė manė, kad "esame pakankamai tautiniai, intelektualiai ir moraliai subrendę, atrinkti ir tautiniam auklėjimui panaudoti iš Lietuvos gaunamą literatūrą." Inž. Dabšys nurodė, kad VLIKas sudarytas Lietuvos partijų pagrindu, o Los Angelese šių partijų skyrių nėra (nes nėra Lietuvos piliečių). ALTas gi "pavergtas I-jo pasaulinio karo palikuonių politikierių." Tokiu būdu, Amerikoje išaugę ir Amerikos piliečiais brandžiai gyveną mūsų jaunesni profesionalai neturi kelių prisidėti kovai dėl Lietuvos politinės laisvės.

Lietuviškis klausimas (V. Kudirka sykį rašė) tai indas, iš kurio mes, lietuviai, turime semtis vien meilę savo žemei, supratimą tautinių ir žmogaus teisių, jausmą skciaudų ir pajėgą pasipriešinti piktiems pasikėsinimams neteisingojo šlaures "globėjo".

I. Motiekaitienė aptaria V. Klovos 1953 m. sukurtą operą "Filėnai," kuri buvo "užrekorduota Vilniuje ir V. Tysliavienės pastangomis išleista Amerikoje, trijų ilgo grojimo plokštelių albumu". Dainininkai, sako, atrodo "rinktiniai". Išorinis albumo vaizdas esąs "gana patrauklus" — "viršelis papuoštas spalvota Pilėnų operos scena su įspūdingai kostiumuotais artistais." Muzika Motiekaitienei, tačiau, atrodo "19-to šimtmečio rusiškos mados rūbi". Prisimename, to šimtmečio rusų muzikos rūbas tiek pasaulyje garsus, kiek italy. Jei Klovos "Filėnai" kiek prilygtų Metropolitan Operos dažnai vaidinamam rusiško rūbo Borisui Godunovui, nepykstumėm, kaip nepykstame, kai mūsų Opera Chicagoje stato itališko rūbo operas. Spaudoje dažnai skaitome, kaip tik kas sudainuoja iš "Filėnų" ūdrio ariją, būna iššaukiamas kelis syk. Tikimės, ilgainiui, ir mes susilauksime muzikos žinovų, kurie mums nušvies kiek ir kuo

Girnakalis**IŠ KAIRĖS IR IŠ DESINĖS**

JŲ STIPRYBĖ

Sunkiai verčiasi Lietuvos spauda išeivijoje. Sunku laikytis ir vadinamiesiems pažangiesiems su Vilnimi ir Laisve, Susidaro įspūdis, kad prenumeratos mokesčių ir skelbimu nepakanka apmokėti laikraščių išlaidoms, Vilnis kasmet rengia piniginius vajus. Nusistato pastektiną sumą ir stengiasi ją sumą turėti. Šimtai buvo pasiryžta surinkti 15,000 dolerių. Vajus baigtas, surinkta 15,25 dol., Vilnės leidimas užtikrintas.

Aptė šią, Vilni išlaikantią, mūsų visuomenės dalį vyrauja gan rezervuota pažtūra. Ji paprastai nelaikoma net lietuvių visuomenės dalimi. Tai klaida, nes tie paraudę lietuviai vis tiek yra lietuviai. Jų tėvynė yra ir mūsų tėvynė. O visa, kas lietuviška, jė brangina ir aukojasi.

Ju spauda yra tiek sutapusi su sovietine spauda, aptė komunistinį judėjimą pasaulyje jie taip rašo, kad yra pagrindo juos laikyti, jei ne komunistais, tai bent komunistų adoratoriiais ir besąlyginiais tarybinio gyvenimo šalininkais. Tuo jie patys išiskiria iš lietuvių visuomenės.

Prie jų nepageidautinų ypatybių reikia priskirti ir tai, kad tiek visos tautos, tiek išeivijos lietuvių gyvenimo reiškinius jie vertina tik iš tarybinio taško, mūsų netarybinių meno ir mokslo laimėjimų (ir net žmonių) jie ir nemini arba mini tik bloguoju, blogas mūsų gyvenimo ypatybės ne tik perdėta išryškina, bet ir su faktais nesiskaito. Vilnės sesutė Brooklyne Laisvė Lietuvių Dienos New Yorke įvertintumai tiek skyrė vietos, kiek neskyrė nei vienas kitas lietuvių laikraštis, parašė daug tiesos, bet pripylė gausiai ir melo su pamazgomis.

Normalių ir draugiškų santykių su jais palaikymas vargiai įmanomas, nebent visoje pilnume išpažintume jų tikėjimą, bet dabartinis visiškas nuo jų atsitūpimas irgi yra labai prastas išradimas.

Visgi verta nepamiršti, kad jie yra lietuviai. Ir jie turi pas mus kitur retai aprinkamu dorotybių susiklausymą, vienybę, aukojimąsi bendram reikalui.

TAUTYBIŲ ATEITIS KOMUNISTINĖJE SANTVARKOJE

Tautybių ateitis komunistinėje santvarkoje — labai opus ir nepatogus klausimas. Tautybių Sąjungos priešais šiuo klausimu paprastai neturi nieko kito pasakyti ir kalba tik apie "didžiojo brolio" ruso sietimą visas užvaldytas tautas sususinti. Gi tarybinės santvarkos simpatikai rodo klesstinčias tautines kalbas. tautinėms kalboms spaudą ir daugelį kitu aprašų. Tarybinio gyvenimo simpatikai paprastai apsimeta nieko tautoms pavojingo nematą, gi antipatikai didžiai supyksta jau vien jėms parodžius kokį nors tautybių teigiamą reiškinį. Kitąp taraiant, šioj srity du frontai ne tik nesuskalba, bet ir vengia susikalbėti, savo pažtūras laiko lyg kolia neklaidinga dogma.

Tarybiniai pareiškimai sukelia įtarimo jau tuo, kad jie būna neatšakūs ir lyg išatsukinėjamo pobūdžio. Tautybių klausimu tarybinės pažtūros nėra ir visiškai nusistovėjusios. Bent jau Stalino pažtūros šiuo klausimu buvo kiek kitokios, negu šių dienų partijos ir valstybės vadovų. Aptė tamų ateitį autoritetingiausi pasisakymai bene ois šie:

1. Komunistu partijos XXII suvažiavimo programa,

2. 1963.X.9-12 Kirgizijos sostinėje Frunzėje įvykes pasitarimas.

Tautybių Sąjungos Komunistų Partijos programa, priimta XXII suvažiavimo 1961 m., yra nepaprastai svarbus įvykis partijos istorijoje. Tai yra ateinačio dvidešimtmecio darbu programa. Ja aptė 1980 metus partija įvykdžiusi laikys išgyvenusi perelnamąjį paruoštamąjį periodą ir pradės toki gyvenimą, kuris jau ois komunistiškas. Dabar tinė TSRS sistema daugiau ar mažiau tėra perelnamoji.

Čia aprašiamo programų pasisakya ir tautiniu klausimu. Pirmoj daly šeštas skyrius kalba aptė nacionalinio išsivadavimo judėjimą. Tarp kitko, sakoma: "Nacijų interesai reikalauja panaikinti kolonializmo liekanas, išrauti imperializmo viešpatavimo

Tęsiama 5 psl.

ŠILUVA, ŠILUVA!

ANDRIUS IGNAITIS

Perelnamo Vienybės numerje Jurgis Juodis bara Girnakalį, kad jis nori "plika galva pramušti steną".

Girnakalis faktais nušviečia neišikną Šiluvos Marijos istoriją — legendą, į kurią, kaip ir kitas panaštas, kaip pažymi Katalikų Bažnyčios aukščiausioji hierarchija, valia tikėti ar netikėti.

Gerai, kad Girnakalis išdrįso giliau panagriniėti. (Vienybės nr. 34 psl. 4 - Ar tikrai Marija prabilo Lietuvai?) Čia buvo konferuota (pasitarta) ir su žymiais dvasininkais, kurie vengia viešumai bet politikuoti, nes gali būti disci-

plinariškai vyresnio laipanto, bet gal mažiau išsilavinusio dvasininko nubausiti.

Kun. St. Yla ir kt. stūlo jau tradicija virtusios Vilniaus Aušros Vartų Marijos atsižadėti, o susikurti naują Šiluvos Marijos tradiciją ir su ja eiti į plačią pasaulį, eiti per Washington D. C. katalikų Marijos šventovę, t traukti ją į lietuviškąją liturgiją — maldas ir kt.

Kristaus Motina Marija, aišku, visur galime garbinti bet t traukti į lietuviškąją liturgiją, jei ji išelna iš prievartinio maldingumo ir turi tam kokį nors pagrindą — motiniškumo, tautiškumo, talkos, nuskrastųjų apgy-

nėjos ir pan., kaip, pvz., mūsų išklusis poetas Maronis eilavo — Marija, Marija pagelbėk vergiui, išgelbėk nuo priešo oasaus... (cituojau mintinai).

Deja, Šiluvos Mergelė Marija, kaip pats kun. St. Yla, istorikas prel. J. Končius ir kt. pripažįsta, buvo sektantizmo — skaldymai ir net neapykantos krikščionių tarpe nešėja, o mums lietuviams dar, be to, lenkystės laikymas katalikiškumu, o lietuviybė — pagoniškumu.

Šis (II-asis) Vatikano sinodas (Bažnytinis susirinkimas) atskiai perspėjo nepertenti Marijos kulto ir Lenkijos kardinolo Wyszyński'o aišlymą Marija — Bažnyčios Motina, pavadino privatinu maldingumu ir jį atmetė. Iš tikrųjų katalikybė yra visuotinumas (catholicos gr. — visuotinis). Ekumeniškumas (visapasaulietumas, globalumas) staudon, pagaliau suprasta, yra svarbiausias krikščionybės, taigi ir katalikybės, principas ir visa į jį turi būti rikiuojama.

Vistems atšku, kad Marijos kultas turi būti svarus ir be dėmių, o šiluvinis toks nėra.

Per Strėvos kautynes esą Kryžiuočiu ordenui nugalėti jungtinė Kestučio ir Algirdo kariuomenė padėjo pastrodžiusioji švenčiausioji Mergelė Marija. Marijos pasirodymas pas mus pradėta vadinti imatriu — "Marijos apsielėkimais ir suabsoliutinti iki banalumo, o tamsesnė žmonės to nesupranta ir priima už tikrą pinigą.

Ar Marija paneigta Lietuvai telas turėti savo sostine

Tęsiama 6 psl.

Klova (bei kiti jaunieji mūsų kompozitoriai) pažygejo pirmyn nuo Miko Petrausko operos ir operelių.

Prelatas Krupavičius ir kiti šnektelėjo apie poetę Salomėją Nėrį. Prelatas siekia ją šiek tiek (tikybinių požūrių) pabaltinti, kiti (patriotiniais sumetimais) pajuodinti. Lietuvos gi dainų šventėje šimtet 30 tūkstančių Lietuvos choristų pakiliai dainavo S. Nėries:

Sesuo, žydrioji Vilija,
Skubėk, skubėk į Nemuną!
Sakyk, kad laisvę mylime
Daugiau mes už gyvenimą!

Kažin, ar kas ką nors kada dainuos posmus tų, kurie, "didvyriškai" slapyvardėmis Amerikoje mūsų spaudoje slapstydamiesi, niekina mirusią poetę, pamiršdami senovės romėnų patarlę: De mortuis...?

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

šaknis, išstumi užsienio monopolijas, sukurti nacionalinę pramonę, panaikinti feodalinę santvarką ir atgyvenas. ... stiprinti politinę nepriklausomybę."

Išsilaisvinančių ir savo valstybes kuriančių Afrikos ir Azijos tautų valdų akyse šitoki žodžiai suskamba taip gražiai, kad daugelis jų net ir nepastebi tolesnį šeštojo programos skyriaus teiginių, kuriu tarpe yra tokių: "Nuosekliausias kovotojas yra darbininkų klasė... Socializmas -- tai tautų kelias į laisvę ir laimę... Komunistų tikslai atitinka aukščiausias nacijos interesus..."

Toliau toje programoje belieka susižiokoti, kaip partija supranta socializmą ir aukščiausius nacijos interesus. Susteškoję sužinojome, kad socializmas yra pereinamasis laikotarpis kelyje į komunizmą, o aukščiausi nacijų interesai -- pasiekti komunizmo. Daugiau nieko, ir socializmas ir aukščiausius nacijų interesus galima ir kitaip suprasti, bet tai jau nebus komunistiškas supratimas.

Programos antrosios dalies ketvirtasis skyrius kalba apie tautybių vietą komunizmo sistemoje: "Socializmo sąlygomis nacijos suklesti, stiprėja jų suverenumas... Tarybinių respublikų sienos TSRS ribose vis labiau netenka savo buvusios reikšmės... Įvairių tautybių tarybinių žmonių sąmonėje susiformavo bendri dvasinio veltimo bruožai... būdingas tolesnis nacijų suartėjimas ir visiškai jų vienybė... tačiau "nacionalinių skirtumų, ypač kalbos skirtumų, išnykimas yra žymiai ilgesnis procesas, negu klasinių ribų išnykimas." Nacionalinių sąrykių srityje partija iškelia uždavinius, kurie nors ir "užtikrina laisvę kiekvienam TSRS piliečiui kalbėti, auklėti ir mokyti savo vaikus bet kokia kalba", bet "gyvenime vyksant laisvanoriško rusų kalbos, greta su gimtąja kalba, mokymosi procesas turi teigiamą reikšmę."

Tarybininkai šitai mėgsta išsireikšti tiksliai, atskleidžiant ir preciziškai, bet, kaip matome iš citatų, tautinių klausimų pasisakymai yra tokie, kad iš jų dar tenka pasidaryti išvadų. O jau išvadas jie pasirenka apriboti ir sunkintinti, nes tos išvados negali būti tolimos tarybinių antipatijų teigimams. Tarybinės santvarkoje pakertama visa tautinio išsilankymo ideologija, nors tautai leidžiama su savomis vertybėmis pasireikšti.

1963, X, 9-12 Prunzėje įvykes pasitarimas nacionalinių sąrykių vystymosi klausimu buvo organizuotas TSRS mokslų akademijos filosofijos ir tautinės mokslų skyriaus, filosofijos instituto ir aukštojo bei specialiojo vidurinio mokslo ministerijos. Tai buvo labai svarbus pasitarimas, nes iš partijos XXII suvažiavimo programos išvadas darė ir tolimesnio veikimo gatres tiesė pačios giliosios komunistinės ideologijos smegenys. Pasitarime buvo diskutuota apie 80 pranešimų, po kurių ėjo diskusijos.

Pasitarime buvo daug kalbėta apie XXII-jo suvažiavimo programoje išskirtas dvi socialistinių nacijų vystymosi tendencijas: jų visapusišką išsivystymą ir suartėjimo sustilėjimą. Toks dialektiškas klausimo pastatymas vakariečiui yra nelengvai suprantamas. Atrodo, kad čia viena tendencija prieštarauja kitai. Bet tarybiniam gyvenime ir galvoje čia prieštaravimo nėra. Kaip jau sakiau, tarybinė santvarka skeria pakirsti tautinę ideologiją. Savo tautinėmis vertybėmis vis plačiau besireišianti tauta, netekusi ideologijos, priauga internacionalistinių pažiūrų. Tarybiniam žmogui kalba vis labiau nustoja reikšmės kaip savitos dvasties išraiška.

Prunzės pasitarimas pasako gana atskleidžiant (naudojau J. Macevičiaus reportažą iš 1963 m. Nr. 11 žurnalo Komunistas); tautos turi savo nacionalinių ypatybių, bet tos ypatybės nėra nekintamos; nėra reikalo jam žinti ir konservuoti tokias nacionalines ypatybes, kurios susidarė praity dėl žemetautu ekonominio, politinio ir kultūrinio lygio, dėl socialinės ir nacionalinės priepaundos. Kadangi komunistai už savo programos įgyvendinimą kovoja, tai ta kova turi vykti ir nacionalinėje srityje. Kad tarybinių tautų susilaužymas vyktų sklandžiai, reikia iš vienos pusės šalinti nacionalines ideologijos pasireiškimus, o iš kitos pusės pasmerkti tautybių suliejimo procesą per didelį skubotumą. Nacionalinei ideologijai atėmus žadą ir vietą jos tinkamą būdą tautai maitinti? Internacjonalizmo ideologija, turi susidaryti natūralios tautų susiliejimo sąlygos. Prunzės pasitarime atskleidžiant pasisakyta, kad būsimosios tarybinės tautos kalba bus slanti rusų kalba. Žodžiu, gauname visai tą patį, ką tarybiniai antipatikai pasako vienu žodžiu -- rusifikacija. Tik ir tarybinių anti-

patikų terminas rusifikacija reikia kiek apriboti; tai -- rusinimas neperteikiant rusišką nacionalinės ideologijos.

Tarybinių antipatikų tyrinėjimais žymia dalimi tik apilto ir tarybinių išvedžiojimus iliustruoja statistikomis (pvz., L. A. Kurganov "Naci SSSR i ruski vojprosi", išl. 1961 m. Vakarų Vokietijoje Komitet za prava i svobodu v Rosstii).

Išvada galėtų būti tokia: tarybinės tautos turi pamazū svaigti, apie 1980 metus jau netekti sąmonės, o paskui nemirti, bet atgimti sudėtinėmis dalimis būsimos komunistinės visuomenės, nustojant būti tautomis.

Manau, kad komunistų partija tautybių klausimą sprendžia klaidingai. Klaida yra tautiškumo supratime. Anot, prof. L. Karasavino, kaip individas sudaro vienovę, taip ir tauta sudaro vienovę. Tik tauta yra ne absoliuti, bet daugiinga vienovė. Tauta yra vienas iš prigimtinių žmonių socialinio bendravimo elementų, kaip ir šeima, kaip ir gentis.

Tautų suartėjimas yra natūralus vyksmas. Bet natūralus vyksmas yra ir tautų tolijimas. Yra bazė tautoms supanašėti, bet yra bazė ir tautoms išpanašėti. Ir toje pačioje tautoje pastebimi rajonai su savomis tarmėmis, su tautosakos savitumais, su savais papročiais. Tautų kalbos irgi nėra vien suazižinimo priemonė, bet ir tautos kolektyvo kūryba, kurioje atsispindi ir galvojimo būdas, ir estetiškos pažiūros, ir dar daug kas.

Komunizmas galvoja suvienodinti žmonių ekonominę bazę ir tuo pačiu pakirsti daugelio tautų buvimo pagrindus. Bet tautos yra ne mechaniškai žmonių sambūriai, o gyvi organizmai, kurie instinktyviai stengiasi ir stengiasi gyventi.

Žinant Tarybų Sąjungos praktiką, nereikia tikėtis, kad ten partija sudėjus rankas pasyvint lauktu tautų susiliejimo proceso. Ir iš XXII-jo suvažiavimo paskelbtos programos ir iš Prunzės pasitarimų atskleidžiant, kad internacionalizmo ugdymui ir nacionalizmo sunaikinimui bus padėta daug pastangų. Taip, kaip religijas naikinant, partija nukrypo brutali priepaunda, neteisrybių ir persekiojimų vartojimas, taip nerelktų nutebt kitų priemonių sulaukus ir tautų sulydinimo procese. Pirmieji darbai jau pradėti: nacijos jau sukirstyti, bet didžiausia dalimi partija jau perėmė tautinio gyvenimo apraiškų kontrolę (mokyklas, spaudą, meno saviveiklą ir t. t.).

PRO DOMO SUA

Chicagoje grupelė veikėjų labai prireikė Giračkalis pavarde ir adreso. Kreipėsi į žinomą peklininką, kuris iš savo peklos knygy jau daug supatintų dalykų išatškino.

-- O bonka bus? -- tas paklausė.
-- Bus, bus! Pilnutėli! Tik sakyk greitčiau.

Peklininkas užtikrintai peržiūrėjo savo knygas ir išsijocio -- apie Giračkali nieko nėra. Peklos galybėmis nepasitikiškamas, vargšas laukė vienybinių suvažiavimo. Irgi -- nieko.

-- Na, ir batlys! -- po suvažiavimo peklininkas atsідuso.

Į pagalbą atsukbėjo Brooklyn Laisvė, A. Bimba supyko, kam itariau, kad Dievas eksakunigus nubaudė per ilgą gyvenimą. Ne-suprantu A. Bimbos, argi jis dar vis tebetiki Dievu! O gal ir jis pat's bijo, kad į senatvę pradės bijoti Dievo bausmės?

Supykęs A. Bimba nelstūrėjo paslapties -- parašė, kad Giračkalis yra Salomėja Narkėliūnaitė. Na, Mr. Peklininke, su A. Bimbos pagalba mėginkite iš Chicago veikėjų atsisiimti preniją. Gal patikės.

O aš, žinoma, truputį prisibijau. Juk priešai gali užmušti nei "Toscos" arijos "Žūstu beprasmingai!" nespėjus sugiedoti. Be to, šio pasaulio garbės netrokštu. Kam garstintis!

GIRNAKALIS

Jie priešingi prekybai... Iš 1 psl.

dabartinės vakariečių politikos. Toji, kaip žinia, palaiko nusistatymą, kad prekyba ir kreditai automatiškai sureiks Rytu Europos tautoms daugiau nepriklausomumo nuo Maskvos.

Indėmams Lenkijos ir Jugoslavijos atveju, Christopher Emmet nurodė, kad JAV ekonominę pagalbą sekė intelektuali suvaržymas Lenkijoje ir didesnis Tito kolaboravimas su Maskva. Pūnas pranešimas apie Numonės bus pa skelbtas vėliau.

ATOMAI ANT ATOMŲ,

O ANT TŲ ATOMŲ...?

STFBĖTOJO PASTABOS

1945 m. atominių ginklų teturėjo viena Amerika, Šiandien (po 19-kos metų) jų turi jau 5 valstybės. Netrukus gali įstgyti dar 5 ar 6. Amerika yra padariusi 375 sprogimų bandymus, Sovietija apie 200, Anglija 23, Prancūzija 7, Kinija 1.

Sovietija iki 1924 gyveno Lenino globoje. 1924-1953 metais Stalino, 1953-1964 m. -- Chruščėvo. Kiekvienas laikotarpis turėjo savotiškumą. Chruščėvas dabar niekinamas veik tais pačiais prieikaistais, kuriais jis nuvertino Staliną. Spėjojama, kad pagrindinė Chruščėvo nuvertimo priežastimi buvę ir ekonominiai nepastekimai Sovietijos viduje ir vienybės suirimas komunistų pasaulyje. Naujieji valdovai, gal būt, patylomis sieks susitarti su Mao, kurio amžius, taip pat, gali būti jau neilgas (jau 70 metų). Vakarams, atrodo, teks pagyventi, iki dalykai tiksliau patiksės, neramus laukimo tarpšens, kurio metu Washingtone apsispręsta būti stipriais, atsargiais ir ramiais.

Bendruomenės centro valdyba organizuoja Amerikos lietuvių ekskursiją į Europą. Po senovel, vengs lankyti Lietuvą ir Vilnių.

Lietuvių Diena nepaliko komitetui skoly. Aukų su-

plaukė \$26,507.66. Daugiau siai suaukojo newyorkiečiai -- \$11,246.25. Po to, chica-giečiai -- \$6,377.00.

R. Žičkus Drauge tikina: Kiekvienas lietuvis turėtų prenumeruoti bent po porą lietuviškų laikraščių. Tegul mano balsas nelieka tyruose šaukiasi!

Iš Kauno pas sūnų Chica-goje atvyko Marija Ulvigienė, buvusi labdaringos Vatelio Jėzaus draugijos darbuotoja. Kelionė kainavusi 420 rublių, kuriuos pati sutapiusi iš stuntinių. Pasakoja, žmonės Lietuvoje džiaugiasi paskutini kunigų laida, nes esanti labai gerai išlavinta ir dariniai tikybą derina su mokslu.

A. Santaras Drauge susirūpinęs, kad mūsų spaudoje vėl "nieko nepasakančių slappyvardžių parašyti juodiniai ir stulpų vertimai." Margočio redakcija gi pastebi, kad mūsų spauda ne tik "pakščiškai" nepasuko laikrodžių šimtu metų pirmyn, bet "goldwateriškai" atsuko 300 metų atgal -- į 1656 metų Salem, Mass. "raganų gaudymo" amžių. Po didingojo "spaudos darbuotojų" suvažiavimo (į kuri sveikos opozicijos nepakviesta) namo grįžę darbuotojai, atrodo, vaišingo Bačiūno vaišes suvirškine, grįžo ir prie senų

Tešiama 12 psl.

Apie Vienybės finansinius reikalus

V. TYSLIAVIENĖ (Tešinyė)

Nežiūrint kiek kartų Vienybės grėšė pavojus užsidaryti, J. J. Paukščio įsteigtas lietuviškas laikraštis Amerikoje 1886 metais, vis nenumirė, dėka lietuvių, kurie krizės momentais atėdavo į pagalbą.

J. J. Paukščiu subankrutavus, atsirado K. Brazys. Po jo įsikūrė Vienybės Spaudos Bendrovė. Kai pastaroji leidykla sugriuvo, Ksavero Strumskio ir kitų iniciatyva atsirado Lietuvosian Press Korporacija, kurios šeriniškai tapo ir tuometinis laikraščio personalas: Juozas Tysliava, Jonas Krūzė, Pijus Bukānaitis, Julius Baniulis, Juozas Petrika, Juozas Saadukas.

Kaip žūrėsi naujoji bendrovė nežinau, nes tais laikais Vienybės reikalai man mažiausiai rūpėjo, nors mano tėvai laikraštį prumeravo ir buvo Vienybės Spaudos Bendrovės šeriniškai. Kai įsikūrė Lithuanian Press Corp. jie pirkto šėrus ir šioje bendrovėje, kad tik Vienybė gyvuotų!

Bet Lithuanian Press Korporacija, kuriai pradžioje vadovavo B. J. Schegaus, o vėliau A. S. Trečiokas, neilgai išsilaukė. Vos šešis metus. Ksaveras Strumskis, kuris vis rūpinosi Vienybės likimu ir Lithuanian Press Korporacijai bankrutuojant, vėl kreipėsi pagalbą į Juozą Tysliavą, tuo metu iš Vienybės pasitraukusi. Tada jįsai leido mėnesinį žurnalą Lietuvą.

1940 metais Vienybė buvo labai liūdnoje padėtyje: be nuosavų patalpų ir beveik be pastogės, nes nuoma neapmokėta 9 mėnesius; elektra, gasas ir telefonas -- išjungta, nes sąskaitos neapmokėtos; tarnautojai -- pasitraukę nes negavę algų, o Lithuanian Press Korporacijos direktoriai atsidūrę pavojuje, nes ir valdiški mokesčiai -- socialinė apdrauda ir kt. neapmokėta.

Tokioje padėtyje Juozas Tysliava perėmė leisti Vienybę.

KODĖL AŠ KALTA?

Apie Vienybės leidėjus ir korporaciją čia trumpai peržvelgtu, nes iš kai kurių kultūrininkų ir visuomenės veikėjų esu gavusi labai žiaurų laiškų ir mane tiesiog koltoja, kai paprašau laikraščiui finansinės paramos, ar bent apsimokėti prumeratą.

Tarytum būčiau kalta, už tai, kad Paukščis, Vienybės Spaudos Spaudos bendrovė ir Lithuanian Press Korporacija suankrutavo ir laikraštis, sulaukęs beveik 80 metų amžiaus, netstengta išsiversti.

Vieni nurodo, kad Vienybės "linija" nepriimtina, kiti -- kad laikraščio bizniški reikalai netinkamai tvarkomi. Jeigu peržiūrėtume laiskus Vienybės archyvuose, tai pamatytume, kas visais laikais laikraščio "linija" kai kuriais nepatiko ir jie stekė vieno tikslo: sunaikinti vienintelį laisvą lietuvišką laikraštį, kuris nepataikavo partijinėms grupėms, bet visuomet buvo ištikimas lietuviybės reikalams.

Lietuvoje mirė Juozas Mikėnas

Spalio mėn. 23 d. Vilniuje staiga mirė skulptorius, Juozas Mikėnas.

Juozas Mikėnas buvo gimęs 1901 metais vasario 12 d. buvusioje Rokiškio apskrityje, Aknystos vals., Skardupyje.

1921 m. J. Mikėnas įstojo į Kauno Meno mokyklą, kurią 1926 m. užbaigė, vėliau studijavo Paryžiuje. Nuo 1931 metų kaip dėstytojas dirbo Kauno Meno mokykloje. Jau tuo metu skulptorius Juozas Mikėnas tvirtai stovėjo realistinės dailės pozicijose. Jis su didele meile toliau studijavo lietuvių liaudies meną, ypač skulptūrą. Tuo metu jis sukūrė kūrinius "Motina," "Auka," "Birbynė," "Polišis," "Valstietis," "Vincukas" ir kt.

Pirmaisiais bolševikmečio metais jis sukūrė skulptūrą "Moteri su vaisiais", vadovavo Vilniaus Valstybiniam Dailės Institutui.

1944 m. J. Mikėnas Kaliningrade (Karaliaučiuje), sukūrė dviejų sovietinių karių skulptūrinę kompoziciją "Pergalė." Už šį kūrinį J. Mikėnas 1947 m. buvo apdovanotas Valstybine premija.

Skulptorius sukūrė paminklą Marytei Melnikaitėi, kuris pastatytas Zarasuose. 1959 m. J. Mikėnas sukūrė išraiškingą monumentą rašytojui P. Cvirkai, o vėliau "Jaunoji pianistė," "Dail. V. Jurkūnas," "Žvejas, žvejo dukterė ir aš," "Kompozitorius A. Račiūnas," "Kolūketė" ir kt.

1960 m. J. Mikėnas sukūrė kompoziciją "Talka."

Šalia didelio kūrybinio darbo J. Mikėnas buvo ir pedagogas. Jis ilgą laiką vadovavo Valstybinės Dailės instituto skulptūros katedrai.

Skulptoriaus Juozo Mikėno kūrinys - Žvejas, žvejo dukterė ir aš.

Skulptorius Juozas Mikėnas

Juozas Mikėnas buvo aktyvus visuomenininkas. Jis nuolat buvo išrenkamas į Lietuvos Dailininkų sąjungos valdybos prezidiumą, buvo TSRS Dailininkų sąjungos valdybos nariu, Jubiliejinės 1965 metų dailės parodos komiteto pirmininku. Skulptorius dažnai važinėjo po respubliką, susitikdavo su darbininkais, kolūkiečiais, moksleiviais. Jautriai rūpinosi liaudies meno palikimu, buvo vienas iš leidinio "Liaudies menas" redakcijos komitijos narių.

1950 m. jis buvo apdovanotas Darbo Raudonosios Vėliavos, 1954 m. -- Lenino ordinais. 1963 m. jam suteiktas TSRS Liaudies dailininko garbės vardas.

Jo darbai buvo eksponuojami respublikinėse, visasąjunginėse parodose ir užsienyje. Paskutiniu metu jis sukūrė skulptūrą "Pirmosios kregždės," kurioje norėjo įamžinti tarybinų kosmonautų pergalę.

Šiluva, Šiluva!

Atkelta iš 4 psl.

Vilniū? Ir ja, kaip Vatikane išsigalėjusieji lenkų dvasiškią verčia, atiduoti Lenkijai?

Ar Marija gali būti religinio ekvivalentaizmo (lygiavertenaizmo) -- maldama' d'ai, liturgija - liturgijai, Dievas - Dievui, taigi religinio nihilizmo, o lenkams dargi tautinio šovinizmo - Motina bei Karalienė?

ISTORINĖ MŪSŲ KARTOS ATSAKOMYBĖ XX AMŽIUIJE

Lietuva, anot anglų istorikų, buvo paskutiniai barbarai Europoje, kurie priėmė krikščionybę.

Mūsų tautos tragedija, deja, buvo dar didesnė, kaip anglų istorikai žinojo.

Lietuva krikščionybę, ištikrųjų, priėmė ne XIV ir XV šimt. - Vytauto ir Jogailos laikais, o tik XVI, XVII šimt. "Šiluvos laikais", todėl kai atrodo Šiluva buvusi tikrai stebuklinga, o iš tikrųjų tik gudrių lenkų, dargi per Vatikaną, lygiai kaip ir Vilniaus Aušros Vartų Marija lenkų (vėl per Vatikaną) 1927 metais karūnuota - Matka Królowa Korony Polskiej (Lenkų Karūnos Motina Karalienė).

PASTABA: Ar tam buvo gautas ir popiežiaus sutiki-

mas - nežinau pridėjo šias žinias suteikustejai X ir Y. Jų pavardės, jei tikrai reiktų, konfidencialiai galėčiau pasakyti.

Kodėl, vai kodėl mūsų Lietuviškoji Enciklopedija klasuoja mūsų istoriją nuslėpdama faktus ir, pvz., apie vysk. K. Paltaroką, apie kan. J. Matusą, prof. Kolupailą ir kt.

Lietuva buvo galima apkrikštyti tik išžudžius, užmušus atkakliausius pagonis. Gausiai tekėjo jų kraujas. Vytautas Didysis pats savo ranka ir kardų žudė pagonybę sukvailėjusius bajorus.

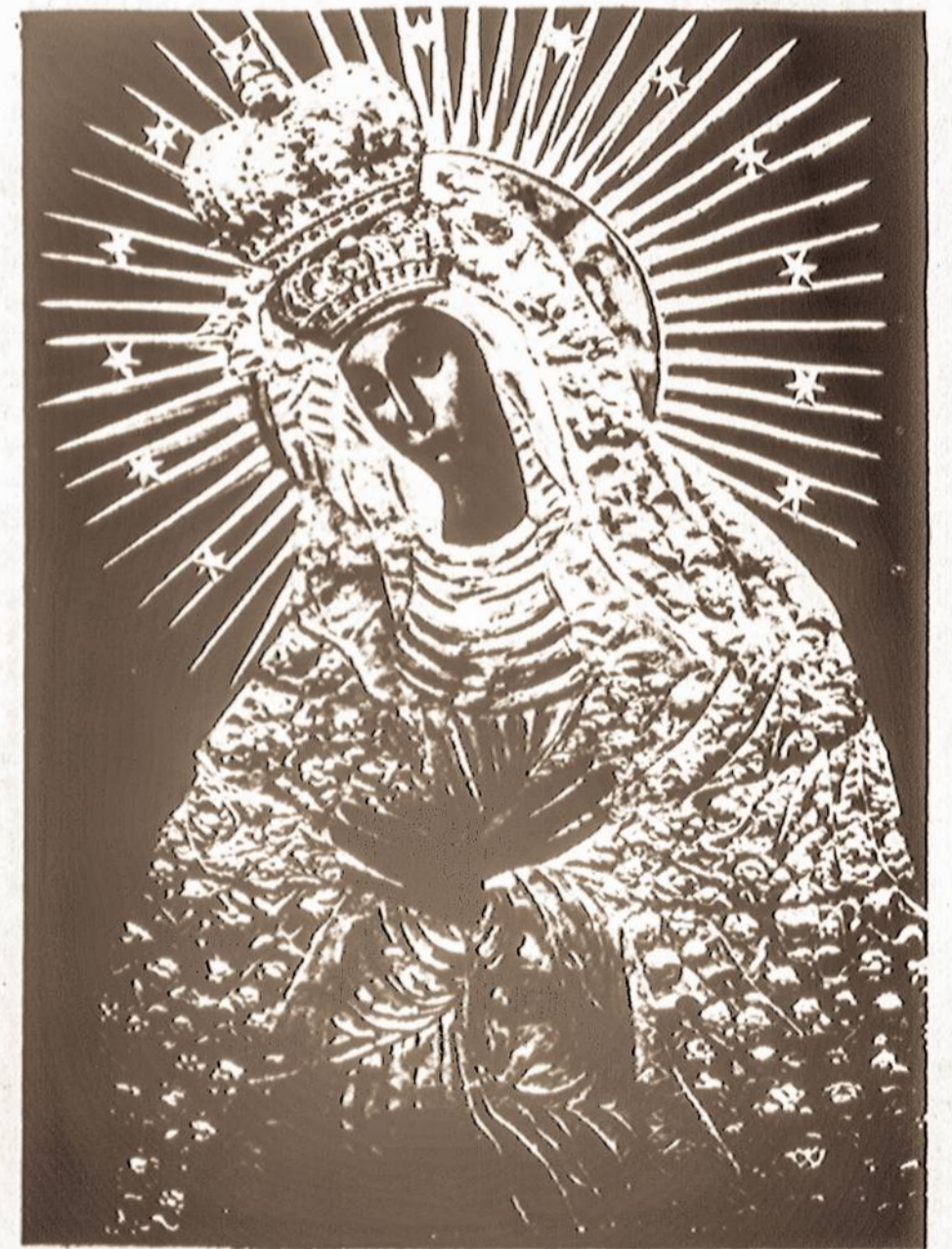
Vytautas, padedamas lenkų ir savo pusbrolio Jogailos, pagaliau pajėgė sutramdyti savo išmintyje sukvailėjusius, išdidžius visažinčius, kad tik jų tikėjimas, tik jų ištikinimas yra dieviškas, tikras ir neklystantis.

Teisingai Girnakalis subara mandrūną kun. St. Ylą, kuris turi privilegiją vienas būti skelbiamas vaticaninėj - vlienuolinėj spaudoj, kai kitų rašiniams neduodama teisės pasirodyti.

Nekaltinkim visų lenkų dėl jų kaikiurių tautiečių pseudo-katalikiško fanatizmo bei siauraprotiškumo ir šovinizmo. Mes patys lietuviai daugiausiai esame kalti, ką ir ši Šiluvos byla dabar rodo. Kvaila, sakoma, ir bažnyčioj muša.

O Tu, Girnakali, kalk ir ši Šiluvos akmenį, nes jis nėra per kietas.

Mes šiandien jau turime ir daug aiškesnių Marijos pa-

Nežinomo dailininko kūrinys iš XVI amžiaus - Dievo Motina.

sirodymų (apparitions). Vienas tokių yra įvykęs Sasnavoje (Marijampolės apskr.) prieš pat I Pasaulinį karą.

Ir tada žmonių mintos keitavo į Sasnavą ir veržėsi prie stebuklingo šulinio, nuo kurio vandens įvykdavo stebuklai. Dar ir dabar yra gyvų liudininkų, kurie, tai tvirtina ir bara anometo bažnytinę vyresnybę už susilaikymą. Ištirkime visa. Patarnausime ir religijai ir tėvynei ir žmoniui.

Rokiškio rajone dabar 11 vidurinių, 18 aštuonmečių ir 64 pradinės mokyklos, viso 8,100 mokinių ir 660 mokytojų. Mokyklų-Internatų 2. Juodupės audeklinėje per dieną išleidžiama po 5,200 metų vilnionių audeklų. Pensininkų rajone 3,035, kuriems pirmą šių metų pusmetį išmokėta 331,633 rb. Rajone įregistruota 27 kultūros namai ir 55 knygynėliai. Tikima, kad šiomet visur rajone bus įvesta elektra.

Vasario 16 gimnazijos reikalai

MOKSLO LYGIS IR
ABITURIENTAI

Pereltame Vienybės nr. tilpo LB Vokietijos krašto Valdybos paaiškinimo pradžia apie Vas. 16 Gimnaziją. Dabar sutrumpintai talpinama pabaiga.

Moksleiviai į Vasario 16 Gimnaziją priimami be patikrinamųjų egzaminų. Jie priimami daugeliu atvejų nepaisant blogų vokiškos pradžios mokyklos pažymių, nes laikomasi nuomonės, kad Vasario 16 gimnazija turi du tikslus: a) paruošti Lietuvos jaunimą akademinėms studijoms ir b) auklėti ir mokyti Lietuvos jaunimą Lietuviškai krikščioniškoje dvasioje.

Tie abu tikslai ne kiekvienaime Lietuvos vaike ar jaunuolyje yra įmanomi pilnai suderinti, nes ne visi Lietuvos vaikai yra pakankamai gabūs, kad baigtų gimnaziją, tačiau visi yra verti būti auklėjami Lietuviškai krikščioniškoje dvasioje.

Kad įmanomiau būtų galima siekti abiejų tikslų, į pirmąsias klases priimami visi prašantieji Lietuvos vaikai, o vėliau daroma atranka pagal tinkamumą aukštesniajam mokslui. Tai didžiąja dalimi paaiškina mokinių nestovumą, jų nuolatinį keitimąsi.

Patys abiturėnos egzaminai yra nė kiek nelengvesni, negu kiekvienoje vokiečių gimnazijoje, nes egzaminuojama Švietimo ministerijos autoritetu, iš tų pačių temų, kurios duodamos visoms gimnazijoms. Didysis tokios tvarkos pliusas yra išduodamasis pilnavertis brandos atestatas, atverias duris į kiekvieną universitetą.

ELGESYS

Moksleivių elgesys vertinamas pagal Šiaurės Badeno Vyr. Mokyklų įstatgos nuostatus. Elgesio pažymys nėra kokia nors moksleivio moralės -- dorovės kvalifikacija, o viena iš auklėjimo priemonių.

Normaliai geras elgesys vertinamas pažymiu 2. Pažymys 3 rašomas tada, kai mokytojai pastebi kokius nors menkus elgesio trūkumus, pvz., mandagumo srityje.

Rašant 2 ir 3 mokytojų taryboje neprotokoluojama, kadangi tai nelaikoma elgesio sumažinimu Lietuvos mokyklų tvarka. Elgesio sumažinimas išreiškiamas pažymiu 4, tačiau ir tas pažymys anaipol dar neatestuota mokinio nemoralumo. Gauti elgesio 4 užtenka išėdinėti nelaiku iš gimnazijos ribų, būti nuolat nepaklusniu, užgaulioti mokytojus ir t. t. Kiekvienas elgesio sumažinimas iki 4 atliekamas mokytojų balsų dauguma ir jo priežastis įtraukiama į protokolų knygą. Elgesio pažymys 1 rašomas tik išimtiniais atvejais, kai norima kuri nors mokinių užką nors ypatingai atžymėti. Elgesio vienetas nutiriamas mokytojų balsų dauguma, pagrindą įrašant į protokolą.

PALYGINIMAS SU LATVIŲ GIMNAZIJA

Kiekvienas palyginimas yra sunkus ir retai iki smulkmenų tikslus. Latvių gimnazija naudoja didesnę vokiečių paramą todėl, nes ji veikia turtingiausioje ir duosniausioje Federalinės Vokietijos krašte, Šiaur. Reino Vestfalijoje ir yra įsikūrusi Miunsterio mieste, kuris yra Rygos miesto globėjas.

Pagrindines sumas latviai gauna iš krašto vyriausybės, miesto savivaldybės ir evangelikų organizacijų. Iš Federalinės Vokietijos vyriausybės jie negauna daugiau už Lietuvos. Baden Württemberg vyriausybė, kurios ribose veikia Lietuvos gimnazija, yra ir mažiau turtinga ir mažiau duosni. O artimas miestas yra Mannheimas, kuris globoja Klaipėdos vokiečius, tad Lietuviams čia jau sunkiau ką nors laimėti.

Latvių gimnazijos mokslo lygis sunkiai patikrinamas, nes jie visus egzaminus laiko savo tarpe. Minusas pastaroji yra, kad reikia stoti į universitetą. Lietuvos gimnazijos abiturientai priimami į kiekvieną universitetą be jokių papildomų egzaminų, o latvių gimnazijos abiturientai priimami užsieniečių teisėmis, tai yra, išlaikę universiteto nustatytus egzaminus. Latvių moksleivių šiuo

metu yra truputį daugiau negu Lietuvos (112 prieš 99), tačiau ir pačių latvių yra kone dvigubai daugiau Vokietijoje, o daug jų yra Švedijoje ir kituose Europos kraštuose.

Latvių gimnazijos mokytojų algas (devyniems) moka Westfalijos krašto socialinių reikalų (ne švietimo, kuri remia pripažintas gimnazijas) ministerija. Jų algos įvairuoja tarp DM 300,-- ir DM 1.500,-- mėnesiui. Apie Lietuvos mokytojų algas buvo minėta aukščiau, kurios aiškiai nepilygsta latviškioms.

Apie latvių mokytojų kvalifikaciją tiksliai žinių neturima, tačiau niekur nėra paskelbta, kad jos būtų tokios, kokios reikalaujamos valstybinėse ar pripažintose gimnazijose Vokietijoje.

Spauzdoje paskelbtas latvių gimnazijos direktoriaus Vitens (buves Pinnebergo pabaltiečių universiteto dėstytojas) vardu pareiškimas, kad latvių gimnazija esanti "priešingai Lietuvos ir vengrų gimnazijoms, vienintelė Vakarų Vokietijoje pripažinta valstybės" yra per stiprus ir neišreiškia tikrosios padėties. Pripažinimas gali būti įvairaus pobūdžio. Tam tikra prasme yra pripažinti ir vengrai ir latviai ir lietuviai. Apie pripažinimo laipsnį galima spręsti iš išduodamųjų brandos atestatų vertės. Iš didesnio pripažinimo išplaukia ir didesnis priklausomumas bei kontrolė.

Yra perdėtas spaudos skelbimas, kad latvių gimnazistams vokiečiai stato internatą, kur kiekvienas moksleivis turės atskirą butą su virtuve, gyvenamą kambariu ir dideliu balkonu. Tiesa, kad latviai š. m. spalio mėnesį persikelia į naujus vokiečių pinigais pastatytus namus. Tačiau atkreiptina dėmesys į esminį skirtumą: latvių namai yra ir bus vokiečių nuosavybė, o Lietuvos Vasario 16 gimnazija yra ir bus Lietuvos turtas!

DIDYSIS PAVOJUS

PLB Vokietijos Krašto Valdyba ir Vasario 16 gimnazijos direktorius neslepia

VASARIO 16, GIMNAZIJOS BOKŠTAS

ir nemano slėpti nuo visuomenės esamų sunkumų. Atvirumą liudija ir Informacijoje skelbiamas smulkus pranešimas apie gimnazijos padėtį. Vasario 16 gimnazija yra viso pasaulio lietuvių turtas ir įsipareigojimas, todėl nenuostabu, kad ja visi rūpinasi. Tačiau susiduriama su pavojum, kai rūpesčio vardan pradedama skelbti nebūtas ar perdėtas klaidas, kai, nedrįstant net pasisakyti savo pavardės, neatsakingai tampomos spaudos puslapiuose atsakingų asmenų pavardės, prisegant prie jų sugestivių įtarinėjimų ir kaltinimų, kai skelbiama netiesa arba klaidingai aiškina mi

faktai, kai maišomos sąvokos, pvz., elgesys vadinamas moralės (dorovės) vardu, kai stengiamasi nuvertinti ir suniekinti kitų pastangas, kai šaukiama visuomenę į kovą prieš asmenis, nesančius pačių sunkiausių Vasario 16 gimnazijos išlaikymo našta. Nepaisant, kaip didelėmis raidėmis būtų šaukiama tokių raštų antraštėse "gelbėkime Vasario 16 gimnaziją," tikrumoje jie tik prisijeda prie tos gimnazijos sunykimmo. Niekinauti asmenis, kertamas pasitikėjimas pačia istaiga. Didysis pavojus glūdi tame, kad tokie būdų sąmoningai ar ne įsijungiamą į lietuvių priešų akciją, kuriems Vasario 16 gimnazija neabejotinai yra nepakeliui ir kurie labai džiaugtųsi, kad ji būtų sugriauta savųjų rankomis.

PADĖKA IR PRAŠYMAS

PLB Vokietijos Krašto Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems Vasario 16 gimnazijai remti būrelių organizatoriams, vadovams ir nariams ir prašo ir toliau viso pasaulio lietuvių paramos Vasario 16 gimnazijai.

Vilniuje priskaitoma trys šimtai įvairių knygynų, kur esama devyni milijonai visomis kalbomis knygų. Jas skaityti pernai ėmę per 200,000 gyventojų. Didžiausias knygynas -- universiteto. Čia 1,800,000 knygų. Valstybės knygynas turi 1,700,000 knygų.

Partijos spaustuvė Vilniuje iš vokiečių gavo ofsetinį presą ir dabar turi visas 3 spausdinimo rūšis: paprastą, giliausią ir ofsetą. Šiuo nauju presu buvo išleista žurnalas Genys, kurį ligšiol spausdindavo Kaune.

Vasario 16 gimnazijos mokytoja dr. Deveikė, laisvalaikiu su savo mokiniais augina braškes.

Lyndon B. Johnson

Prezidentas Lyndon B. Johnson, stekdamas taikos ir laisvės pasaulyje, savo užsienio politiką remia 10 punktų programa. Tie dešimt laisvės sruipų gali nugalėti komunizmą, nesunaikindami pasaulio civilizacijos. Štai tie punktai:

1. Apsaugoti prieinamą, pakankamą stiprius, kad aiškiai duotų suprasti, jog tuo atveju, jei komunistai išelstų į karą, jis baigtųsi tik jų pačių sunaikinimu.
2. Kitu valstybių gynybos ir laisvės trokštančių tautų pagėjimo sustiprinimas.
3. Padėti laimėti tautoms ir žmonėms, kurie yra pasiryžę siekti laisvės.
4. Palaikyti pirmąją visose mokslu ir technologijos srityse, kur paliečiama krašto gynyba.

5. Telkti visišką ir pilnutinę paramą laisvės koncepcijai, kuria yra JAV pagrįstos, nežiūrint spalvos, tautybos ar kilmės.

6. Kurti krašte bendruomenę, eliminuojant skurdą, sukurti socialinio saugumo sistemą, kuri apima pagalbą senatvėje ir medicare.

7. Remti "Peace Corps."

8. Plėsti tarptautinę prekybą.

9. Kurti laisvų žmonių šeimą, panaudojant plačiausias įvairių sričių patyrimo galimybes.

10. Kurti tarptautines organizacijas, kurios prilygtų mūsų intencijų didybei.

Sunku yra pasiekti pasaulinių problemų ir senų ginčų sprendimų. Prezidentas Johnson ir jo administracija ryžtingai ir kantriai jau yra pastreikę šios idėjos palaikyme.

Hubert H. Humphrey

Demokratų kandidatas į viceprezidentus Hubert H. Humphrey pareiškė: Amerikos žmonės neapleis Pabaltijo ir kitų pavergtų tautų vergijoje, Amerika nepripažino Lietuvos okupacijos. Aš žinau, Humphrey tęsė toliau, -- Lietuviai yra tvirtai nusistatę atgauti savo laisvę ir nepriklausomybę. Jie neatšizadės savo žavingų tradicijų, nepaisant komunistų prispaudos.

1962 metais senatorius Hubert H. Humphrey kalbėjo Senate vasario 15 d., švenčiant 44-tas Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą. Toje kalboje Senatorius atrėmė puolimus dėl Vasario 16 d. iškilnių. Jisai pareiškė:

"Jų nusistatymas yra trumparegių. Toks nusistatymas yra priešingas mūsų demokratiškėms įsitikinimams... Jei mes įsitikime, kad žmonės yra gimę būti laisvi, jei mes smerkiame totalitarizmą, jei mes pamirštame žmones, gyvenančius po sunkia prispauda sovietų imperializmo, mes patys save ir savo nusistatymus mėginame išduoti."

"Aš esu priešingas dabar, taip kaip buvau priešingas 1939, 1940 ar 1945 metais ar kokiu kitu laiku, prieš kiekvieną politiką, kurį veda į pataikvimą (appeasement) brutališkai jėga."

Robert F. Kennedy

KENNEDY New Yorke gyveno virš 20 metų ir čia laukė pradžios mokyklą.

K

Pirmoji tarnyba buvo Brooklyno rardytojo padėjėjo.

K

Daug metų dirbo Washingtono įvairiuose Senato komisijose, viena iš jų McCarthy Komunistu demaskavimo komisijoje.

K

Virš trijų metų buvo Prezidento J.F.K. vyriausybėje -- Attorney General pareigose.

K

Departamentas turėjo daug reikalų su Senatu. Jo pasiūlyti įstatymai ar įstatymų pakeitimai buvo įtekliami senato komisijoms.

K

Turėjo ginti savo projektus komisijoje ir senate. Toks darbas jam davė milžinišką patyrimą senatoriniam darbui.

K

Pradėjo sėkmingą kovą prieš kriminalinio elemento (Hofos byla).

K

Pradėjo sėkmingą kovą prieš organizuotą gangsterizmą.

K

Išrinktas kels Lietuvų klausimą Senate.

K

Išrinktas remis mokslo paramos įstatymą (Federalinės valdžios pinigais statyti mokyklas, mokėti mokytojų algas, remti parapiškes mokyklas).

K

Išrinktas remis sveikatos apsaudos senatvėje įstatymą (Medicare).

K

Išrinktas remis emigracijos pakeitimo įstatymą.

K

Oponentas kalba apie savo "rekordą" senate, neminint nei vieną iš jų. Greičiausiai jie yra nežinomi ne tik mums, bet ir pačiam oponentui. Per 6 metus buvimo Senate galima buvo pasiekti gerų rezultatų, bet dėja mes jų nematėm.

K

Oponentas mes matom gatvėse ar televizijoje Senatoriaus Javitt'o šešėlyje. Javitt kalba jo vardu, Javitt duoda patarškimus jo vardu, kai oponentas stovi šalta ir saldžiai šypso. Tai yra valdas Senatoriaus be iniciatyvos, be sumanymų. Toks valdas nėra tinkamas Senatoriumi, kuris turi kovoti, turi vesti, o ne būti stumiamu.

BALSUOKITE UŽ

Lyndon B. Johnson, Hubert H. Humphrey, Robert F. Kennedy
ir visus demokratų kandidatus "B" eiluteje

VOLUNTEERS FOR JOHNSON IR HUMPHREY KOMITETAS

ANTANAS VARNAS, PIRMININKAS

Jie išnešė savo našą, daugelio lietuvių talkinami: tai Lietuvių komitetas Pasaulinei parodai su sekcijų nariais savo posėdžio dieną New Yorke liepos 14 d. Viduryje komiteto pirm. prof. Jokūbas Stukas.

Didingą darbą baigiant...

LIETUVIŲ DIENĄ PASAULINĖJE PARODOJE ATŠVENTUS

Kad Lietuvio Diena Pasaulinėje parodoje New Yorke iš visų tautinių grupių buvo gausiausia, gražiausia, spalvingiausia ir geriausia suorganizuota, buvo viešai skelbta ne vien vyriausios parodos vadovybės, bet ir amerikiečių didžiulios ir rimtosios spaudos, kuri paprastai šykšti ką nors "ne savo" pagirti. Tokie, kaip New York Times, Herald Tribune, Daily News, The Tablet ir kiti nepagalėjo Lietuviams komplimentų.

Todėl mums yra garbė ir malonumas. Šiandien palydint tą didingą Lietuvio pasirodymą Pasaulinėje parodoje į istoriją, tarsi nuoširdžiausia padėkos žodį visiems, kurie vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjo prie šios Lietuvio Dienos iškilmingumo tuo, kuo ji buvo rugpjūčio 23 d.

Pasaulinės parodos vadovybės pasiūlymas Lietuviams dalyvauti parodoje buvo priimtas su prisibūtinimu ir abejojimu -- ką mes parodysime laisvajam pasauliui, kuo mes jį nustebinsime, neturėdami laisvos tėvynės Lietuvos savo užnugaryje. Atmesti kvietimą atrodė nei protinga, nei naudinga ne tik patiems Amerikos lietuviams, bet ir Lietuvos vardą garsinant, atskleidžiant laisvajam pasauliui jai beširdžių komunistų padarytas skriaudas.

Neatsiradus norinčių tokią įvyki organizuoti tiems, kurie, atrodė, turėjo pareigą ir patyrimą, darbo ėmėsi tie, kurie buvo apsišarvavę vien tėvynės meile. Reikėjo nugalėti daug sunkumų.

Nespėjo komitetas paskeiči pirmąjį atsišaukimą lietuvių visuomenei, kviesdamas remti jo darbus, kai atskubėjo kai kurių "viską žinančių ir nusimanančių" (deja, tik nenorinčių prie darbo prisidėti) gąsdinimai, net bandymas sumažinti ne

vieną kuri nors narį, bet ir visą komitetą bei jo pradėtus darbus. Tačiau pradėtas darbas slinko pirmyn, tuo labiau, kad iš lietuvių visuomenės komitetas pajuto nuoširdų pritarimą. Pasipylė laiškai iš Pensilvanijos kalnų, iš Ohio derlingų lygumų, iš Kalifornijos ir kitų tenai girdėtų vietovių, žadančių visokeriopos pagalbos, aukų.

Gal kiek su nepasitikėjimu į mus -- Rytini pakraštį -- bent iš pradžių, pažūrėjo bičiuliai iš Chicago. Bet ir tenai, užmezgus glaudesnius ryšius, susidarė sveika nuomonė. O aplankius tokius čičagiešius, kaip Jonas Pakei, Justina Mackevičių ir Justina Lieponi, kurie ne tik parėmė pirmuosius Lietuvio komiteto Pasaulinei parodai žingsnius konkrečia auka, bet ir užtikrino, kad, jei viskas gerai seksis, visa Chicago nepalikis abejinga mūsų darbams, parems savo aukomis.

Pirmieji nepasitikėjimo ledai Chicagoje pralaužti dėka laikraščininko Vlodo Būrėno, kuris, išgirdęs apie mūsų darbus ir finansinius sunkumus, atidėjęs savo tiesiogines pareigas, lydėjo Lietuvio komiteto Pasaulinei parodai vicepirmininką pas tuos čičagiešius, ir nepagalėjo savo plunksnos nušviesti užsibrėžto ryžto svarbumui.

Pirmųjų, mus parėmusių, palankus atsilieptimas, nuskaubė po visą Ameriką. Pradėjo plaukti aukos. Organizavo Lietuvio komiteto Pasaulinei parodai remti būreliai, Aukos stuntė tie, kurių širdyje liepanojo tėvynės meilės ugnelė. Čia ypač reiklia paminėti senosios kartos lietuvių nuoširdumą, dosnumą. Jie rašė: "...tik dirbkite, organizuokite, o mes į talką." Lietuvio Diena pasau-

linėje parodoje, esą, bus tokia graži, kokią turėjome 1939 m.

Jų padrašinimas, linkėjimai, aukos, komiteto narių ryžtas vienam ir svarbiausiam tikslui -- tėvynės Lietuvos vardui išgarsinti rugpjūčio mėn. 23 d. tapo ne tik neapvilta, bet buvo ne vien savųjų apvaintkuotas garbės ir pasididžiavimo vatiku.

Komitetas, dėjuodamas Lietuvio Dienos derliaus vaisiais, nori šia proga tarti ypatingą padėkos žodį visiems, kurie tikėjo Lietuvio Dienos pasisekimu, o ypač tiems, kurie prie to pasisekimo įgyvendinimo savo trūsu prisidėjo.

Pirmausia tebūnie mums leista paminėti Lietuvos Vyčių organizacijos narius. Jie gi pastatė parodą nuostabi Lietuvos vargų ir prisikėlimo simboliu -- Kryžių. Kryžiu Lietuvos Vyčiai surinko \$2,585, o nuoširdieji komiteto talkininkai -- čičagiešiai Sophie Barkus radijo vedėjai -- Feliksas ir Aldona Daukai Chicagoje surinko parodos Kryžių \$3,433. Bičiuliais Daukams, Lietuvos Vyčiams Lietuvio komitetas reiškia nepaprastą padėką. Tik jų dėka Pasaulinėje parodoje turime "Lietuvišką paviljoną". To "Lietuvių paviljono" -- Kryžiaus projektą paruošė ir LKPP padovanojo čičagiešis arch. Jonas Mulokas. Komitetas jam reiškia širdingą padėką už tokį gražų darbą ir auką, o kontraktoriui Jonui Klaičiui už pastatymą.

Milijonai žmonių ne vien lankė tą mūsų šventovę, melėdėsi, fotografavo, skaitė šalia esančioje paminklinėje lentoje jo reikšmę, įrašytas tenai komunistų padarytas Lietuvai skriaudas ir visų taurių lietuvių ryžtą atkovoti tėvų žemei laisvę ir nepriklausomybę.

Taip pat mes nuolankiai dėkojame ypač tiems, kurių dėka Lietuvio Diena Pasaulinėje parodoje liko istorinė. Štai jie:

Mūsų spauda. Jos dėka ir jos nuoširdžių redaktorių ty darbų supratimu ir talkininkavimu komiteto balsas buvo išgirstas ir tolimiausiose Amerikos ir Kanados kampeliuose;

dainininkams ir dainininkėms bei jų pasiūlytoms vadovams chorvedžiams;

grakščiesiems tautinių šokių šokėjams ir jų vadovams, žavėjusiems ne tik savuosius, bet ir kitų tautų Lietuvio Dienos svečius. Komitetas su ypatingu dėkingumu minė tuos, kuriems krito visa datų ir šokių festivalio pasisekimo atsakingumas ir našta. O jie -- muzikai Algirdas Kačanauskas, Mykolas Čibas, Vincas Marmaitis ir Antanas Višminas, ir niekad nepavargę, kantrioji tautinių šokių vadovė Jadvyga Matulaitienė;

Bostono šv. Petro parapijos orkestrui ir jo vadovui; Bostono ir New Yorko karo veteranams bei Dariaus ir Girėno postui;

įvairių jaunimo organizacijų atstovams, dalyvavusiems Lietuvio Dienoje su vėliavomis ir tuo pagražinusiems mūsų šventę;

Ju Ekselencijoms vyskupams; vysk. Joseph P. Donning, pašventinusiame Kryžių, Kauno vysk. Vincentui Briz-

giui, atnašavusiam Sv. Mišų auką Singer Bowl paviljone;

Lietuvos Atstovui Juozui Kajeckui už įspūdingą kalbą; senatoriui Kenneth B. Keating už pagerbimą Lietuvio Dienos, į ją atsilankant, ir gražią kalbą, susilaikustą tokių griausmingų plojimų;

mūsų miteiai, grakščiai Rūtai Lee Kilmoytei, programos pranešėjai, sužavėjusiai visus ne tik puikiu programos pravedimu, bet ir savo gražiu lietuvišku žodžiu jaunimui, kaip reikta gerbi ir mylėti lietuvių tautą, jos kalbą, papročius, kultūrą;

pagaliau ypatinga padėka ir pagarba visiems mieliestiesiems lietuviams, švenčėje dalyvavusiems ir nedalyvavusiems. bet mums visokeriopą paramą teikusiems. Be jų nuoširdios paramos nei komitetas, nei dainininkai, nei gražūs Lietuvos atžalynas-šokėjai, nebūtų įstengę sukurti tokia didingą, iškilmingą Lietuvio Dieną.

Baigdamas, komitetas, dar kartą dėjuodamas praėjusia švente ir dar kartą dėkodamas čia paminėtiems ir nepamintiems tautiečiams, tiki, kad, jei visų lietuvių širdyse ir toliau degs tokia meilė tėvynei Lietuvai, tauta nežus -- atgausime jai laisvę ir nepriklausomybę.

Lietuvių komiteto Pasaulinei parodai vadov: prof. J. Stukas, pirm.; kun. dr. St. Valiusaitis, vicepirm. ir spaudos bei informacijos pirm.; Alb. Trečiokas

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

vytautas BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Telefonas Evergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Sudiev Lotynų Amerika!

Salomėja Narkėliūnaitė

Trumpam sustojęs Rio de Janeiro mieste, didžiulis Pan American oro linijos sprausminis lėktuvas nešė mus į Nortamerikos pusę. Įspūdių kupina, atsilošusi kedėje, mintimis lėčiau per savo viešną Pletų Amerikoje.

Viskas prasidėjo rugpjūčio 13 d. vakare New Yorke. Jau rugpjūčio 14 d. anksti ryte buvau Buenos Aires, Argentinoje. Tenai Argentinos Balso leidėjų Prano ir Onos Ožinskių, redaktoriaus Kastanto Norkaus globoje, susitikau ir susipažinau bei susidraugavau su daugeliu lietuvių. Tenai aplankiau savo dėdę, jo šeimą, kaimynus. Tenai dalyvavau didžiojoje to miesto lietuvių šventėje - BALSŲ 35 metų sukakties minėjime.

Tenai Pranas Ožinskas rodė mano filmus iš Amerikos ir Lietuvos, tenai su savo senais ir naujais pažįstamais valgiau "asadą", gėriau jų mėgtą cinzaną su sode, tenai dalinausi savo įspūdžiais apie gyvenimą Lietuvoje, Amerikoje ir jų krašte.

Po to įspūdingas atsivertimas Ezeiza aerodrome, į kurį suplaukė didžiulis mano bičiulių būrys.

Brazilijoje, Sao Paulo mieste, viešnage, tiesa, buvo trumpa, bet ir čia spėjau susidaryti bendrą vaizdą apie to miesto (o gal ir krašto) lietuvių vargus ir rūpesčius.

Iš naujo prisimindama juos, retkarčiais atverdavau akis ir pažvelgdavau į savo kaimynės pusę. Sesers Evangelistos veidas buvo susikaupęs, o jos rankos atrodė sudėtos maldai. Galvojau sau, ką ji dabar galvoja, po 20 metų savo tarnybos grįždama į "Nortameriką", kurioje ji gimusi, kur gyvena jos tėvai, kur yra jos vienuolyno centras ir namai.

Ji, turbūt, irgi, kaip ir aš, mintimis lankėsi savo Brazilijoje praleistų metų įvykiuose, o gal ji meldėsi, ieškodama stiprybės savo naujame kelyje.

Trijų šimtu mylių greičiu atrūkdama nuo Lotynų Amerikos vis labiau artėdama

prie New Yorko, vis daugiau galvojau apie Pletų Amerikos ir Šiaurės Amerikos lietuvius.

Ekonominės pietiečių sąlygos yra nepalyginti sunkesnės, ir New Yorko ar Chicago lietuvis šeiminiškės kasdieniniai rūpesčiai, atrodė, skyrėsi, kaip dangus nuo žemės.

Kaip dangus nuo žemės skyrėsi ir daug kitų dalyku. Pavyzdžiui, susidariau įspūdi, kad lietuvių klestėti geresnės sąlygos yra vargingoje lietuvių pastogėje. Gera "Nortamerikos" duona, man atrodė, didžiumoje (gal tai skamba gana paradoksiškai) yra neįmanomas veiksnys lietuvių išlaikyme, nors turėtų būti priešingai.

Stebėjau Lotynų Amerikoje sutiktų lietuvių, tiek inteligentų, tiek paprastų žmonių lietuvių gyvumu tiek jų susidomėjimu vietos lietuviška veikla, tiek lietuvių gyvenimu kituose kraštuose, tiek pačioje tėvynėje Lietuvoje.

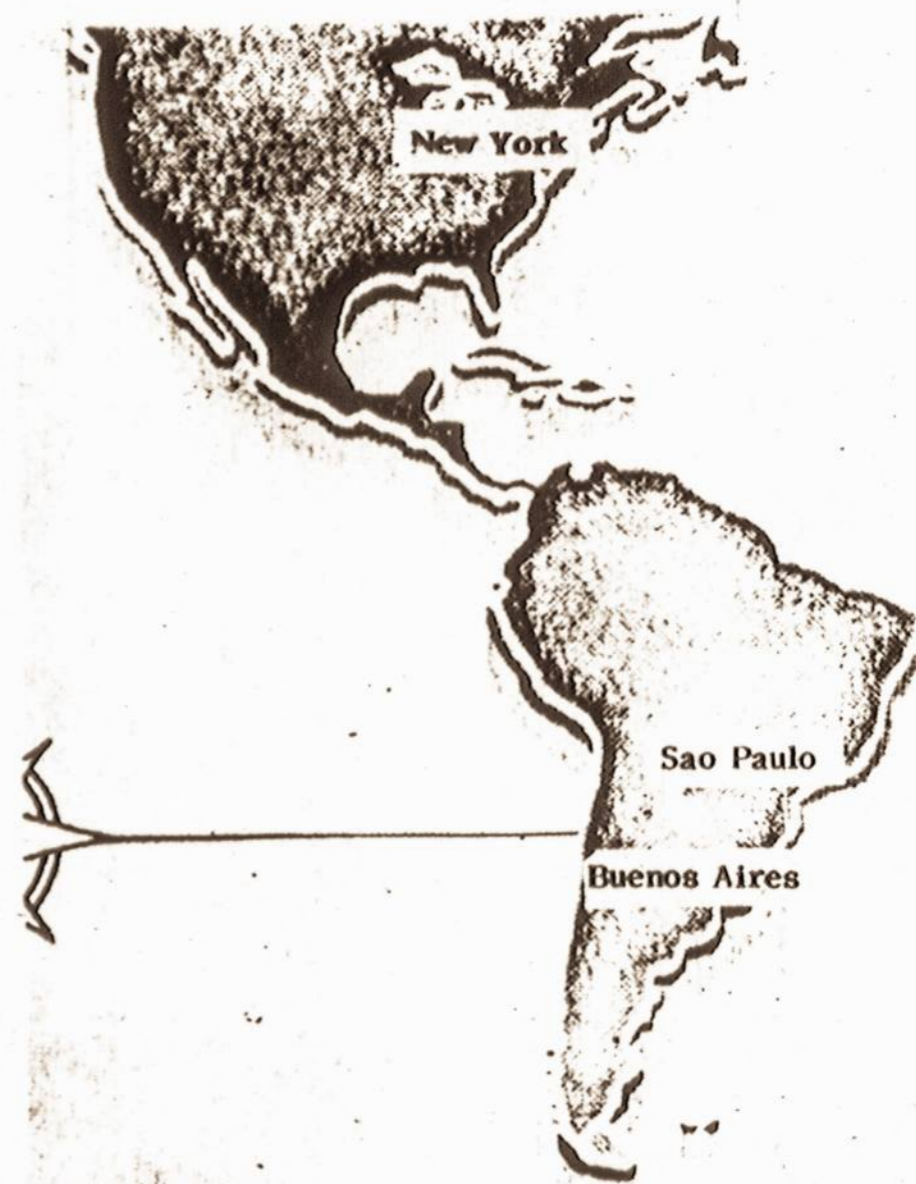
Suprantama, per tokį trumpą laiką susidaryti pilno įspūdžio neįmanoma. Susitikau ir tik su dalimi tų Lotynų Amerikos lietuvių, o tų, kurie nesidomi lietuvių, nei man kas juos rodė, nei aš jų ma-

čiau, jei jie, vietoje ateiti į filmų vakarą ar minėjimą, sėdėjo namie ir apkalbinėjo tų parengimų rengėjus. O tokių visur ir visada esti ir tai natūralu. Bet apie juos nė nenoriu kalbėti. Laiko to buvo tiek mažai, kad jo neužteko pabūti net su tais lietuviams, kurie man ir mano bičiuliams buvo draugiški ir malonūs.

Lėktuvui nusileidus New Yorke, atsivertė kompanijone sesele Evangelista, linkėjau jai sėkmės, o pati mintimis jau skubėjau į naujas vietas. Pirmausia man rūpėjo patekti į Torontą, Kanadoje, kur jau buvo prasidėjęs Pasaulio lietuvių bendruomenės seimas. Jam ir sveikinimų vežiau iš Brazilijos. Prel. Piljus Ražaiškas ir A. Žibas prašė jį sveikinti jų organizacijų vardu. Pirmais vadovauja bendruomenėi, antrasis - Kultūros draugijai.

Brazilijos lietuvių dėl ekonominių sąlygų negalėjo savo atstovų pasiųsti, bet savo širdimi tane seime dalyvavo. Tik Argentinos lietuvių buvo laimingesni, bet ir tai ne savo lėšomis savo kelionę apmokėję, o gavę pagalbą iš New Yorko.

Seimas Toronte, kaip ir

Rodos esare toli vieni nuo kitų, bet tik septynių valandų kelionė sprausminiu lėktuvu mus iš New Yorko skiria nuo Buenos Aires, o dar mažiau nuo Sao Paulo, kur 1965 m. vasario mėn. šaukiamas Pletų Amerikos kongresas.

seimai bendrai, nieko nenugriovė, nieko nepastatė. Tai, tiksliau sakant, tik proga asmeniškai susitikti, paben-

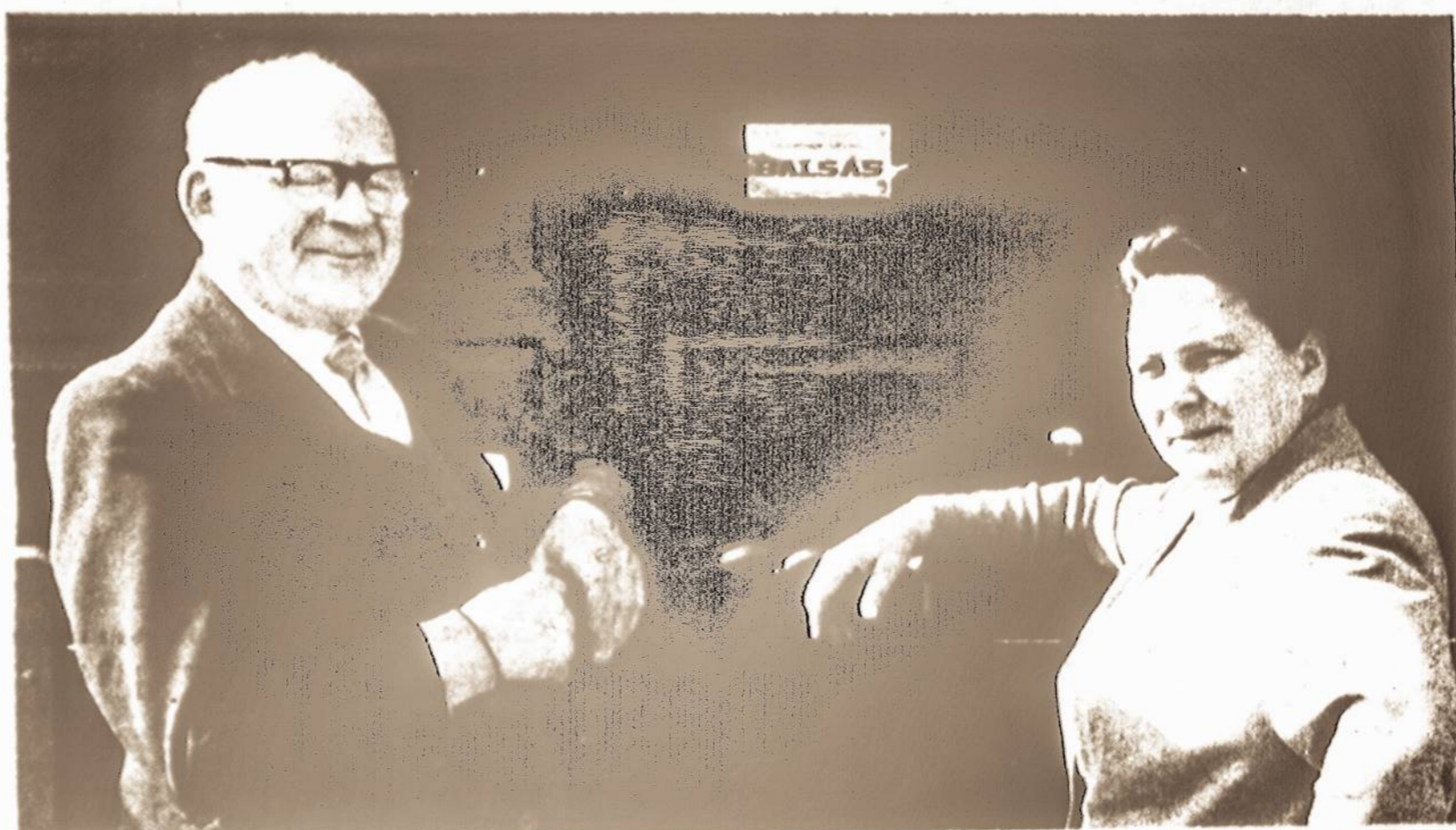
voti apie Pletų Amerikos lietuvių aplankymą.

Ypač tie, kurie į užstentus vistiek keliauja, ateina čia metais galėtų pasirinkti Sao Paulo miestą, kuriame tasai lietuvių kongresas šaukiamas.

Man atrodo, kad ryšiai tarp abiejų Amerikų lietuvių galėtų būti gyvesni, jei padidėtų kontaktai, o iš to būtų naudos ir patiems lietuviams ir lietuvių.

Įspūdių iš Lotynų Amerikos negalima nei apsaityti, nei aprašyti pilnai. Tai, ką rašiau ir vaizdavau nuotraukose, tėra tik nedidelės nuotraukos, įspūdių ir nuotraukų dar daug liko nepasakėtų, o taipgi laikraščio skiltyse neįmanoma parodyti filmo, kurį tenai susikau ir kuris sudaro pagrindinę tų mano įspūdių dalį.

Tačiau, kad ir tų mano įspūdių nuotraukos, jos būtų labai nepilnos, jei jas baigdama, neprijungčiau savo širdingos padėkos visiems mano seneliams ir naujiesiems pažįstamiesiems Argentinoje ir Brazilijoje. Jiems tad tariu ačiū ir sudiev, o gal iki pasimatymo!

Su redaktorium Kastantu Norkum buvo daug ko pasikalbėti, asmeniškai susitikus po daugiau kaip dvidešimt metų laiškinės pažinties.

Ona ir Pranas Ožinski, Argentinos Lietuvių Balso leidėjai, kurie S. Narkėliūnaitę buvo pakvietę atvykti į jų laikraščio 35 metų sukakties minėjimą. Taip jie atrodė prie sukakties torto, kurį iškepė nuoširdūs jų laikraščio bičiuliai.

drauti, o tai irgi naudinga, ypač, jei lietuvių iš įvairių kraštų susitinka. Tai tikras lietuvių su lietuvių bendravimas lygiai, kaip ir apsilankymas kokiame nors krašte, Argentinoje, Brazilijoje, ar Lietuvoje.

Baigdama savo įspūdžius iš Lotynų Amerikos, dabar girdžiu, kad ateinančių metų vasario mėn. viduryje Sao Paulo mieste įvyks Pletų Amerikos lietuvių kongresas. Jame dalyvauti kviečiami ir iš kitų kraštų lietuvių, žinoma, labiausiai galvojant apie Šiaurės Amerikos lietuvius, kuriems nereikia rinklavių kelionėi apmokėti, bet kurie patys išgali sau tokį malonumą leisti.

Žinoma, laiko dar yra, bet jau ne kiek. Šiaurės Amerikos lietuviams reikėtų pagal-

• Vytautas Sarnavičius, kilęs iš Trakų apskr., turintis mėsoto parduotuvę Argentinoje, prašo atsiltepti savo brolių Vládą ir kitus gimines, gyvenančius New Jersey. Jo adresas: Sr. Vytautas Sarnavičius, Lavalle 1171, Villa Ballester, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina.

Lietuvoje, rašoma, auga apie 200 grybų rūšių. Vilniuje buvo paroda parodyti skirtingum tarp valgomų ir nuodingų. Labiausiai renkamu ir pageidaujama yra apie 20 rūšių. Parodai buvo surinkta grybų iš Eišiškių, Alytaus, Varėnos ir Vilniaus apylinkių.

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV 7-2089

Sportinės nuotrūpos

Edvardas Šulaitis

Tuo tarpu, kai viso pasaulio sporto mėgėjų akys buvo nukrypusios į Tokyos miestą, Japonijoje, vykstančius Olimpiadus žaidimus, mūsų dėmesys irgi bazavosi ties šiomis varžybonomis. ypač in- gai žinau, jog ten dalyvavo, net 17 sportininkų iš Lietu- vos. Kaip žinome, Helstnikyje varžėsi 6, Melbourne -- 7, o Romoje -- 4 Lietuvos sporti- ninkai, kurie gynė Sov. Sa- jungos spalvas.

Pirmosios žinios iš Tokyos sakė, jog lietuviams sekėsi nekaip. Viena sportininkų, kuri, žinovų nuomone, turė- jusi nūgriebtį standbro meda- lio metime, buvusi pasaulio rekordistė -- Birutė Ka- lėdienė, ši karta liko be me- dalio. Iš Romos Olimpiados sugrįžusi su bronzos, Birutė Tokyos varžybose liko ketvir- toje vietoje, nors už savęs paliko dabartinę pasaulio re- kordistę. Eivirą Ozoliną (Sov. Sąjunga). Pirmąja čia buvo rumunė M. Penes, II-ja vengrė A. Rudas, III-ja -- rusė E. Gorčakovą, kuri iki- šiol didesnių laimėjimų ne- buvo pasiekusi.

Vilniaus Konjainimo Ties- sa spalio 10 d. laidoje pa- skeibė B. Kalėdienės pasisa- kymą, kuriame ši sportin- kė kalbėjo: "Nuo Romos Olimpiados, kurioje ma- teko dalyvauti ir kur aš iškovojau bronzos meda- lį, praėjo ket- veri metai. Bet kiek jie atne- šė puikių pergalių. Ir ypač džiugu, kad šiuos metus gra- žiomis pergalėmis vainikavo Tarybų Lietuvos lengvartle- čiai, kad dabar Tokijyje kar- tu su ma- tlm darnioje tarybi- nių sportininkų komandoje yra ir šuolininkas A. Vaup- šas, ir rutulio stūmikas A. Varanauskas, ir bėgikai K. Orentas bei A. Aleksie- jūnas."

Nelaimingu aplinkybių dėka 5,000 m. bėgimo dalyvis

Kestutis Orentas turėjo pa- stenkinti dar kuklesniu pa- stekimu. Patekęs į stipria- kvalifikacinę grupę (buvo 4 grupės po 13 bėgikų), jis ten užėmė tik V-ta vietą ir ne- pateko į finalą (Iš grupių į finalą įėjo tik pirmieji 3 sportininkai). Tačiau Orento laikas (13 min. 54 sek.) buvo geresnis negu kitų kvalifi- kacinų grupių pirmaisiais atbėgusiųjų laikas. Pavyz- džiui, pirmame užbėgime I-ma vieta laimėjęs prancū- zas M. Jazy atbėgo per 13 min. 55.4 sek., o III-rae už- bėgime pirmuoju buvo M. Gamoudi iš Tunistijos -- 14 min. 10.2 sek.

5,000 m. finale netikėtai gerasi pasirodė amerikietis R. K. Schul, laimėjęs aukso meda- lį -- 13 min. 48.8 sek. Antruoju buvo vokiečiai, o trečiuoju kitas amerikietis W. S. Dellinger -- 13 min. 49.8 sek. Aštuntą vietą užė- męs norvegas T. Helland pa- rodė blogesni laiką negu K. Orento kvalifikaciniame bė- gime.

Apie kitų lietuvių sporti- ninkų pasirodymus olimpia- doje parašysime vėliau. Taip pat vėliau duosime ir bendrų žinių apie šiuo Olimpiadus žaidimus.

* Austrijos sostinėje Vieno- je įvyko Austrijos -- Sov. Sąjungos futbolo rungtynės, kurios baigėsi austrų pergale 1:0. Ta pačią dieną (spalio 11 d.) Maskvoje rungtyniavo antrosios šiuo valstybiu fu- tbolo komandos, sužadintos lygtomis -- 0:0.

* M. BARYSAS buvo Vilniaus Tiesos spec. korespondentas Tokyos Olimpiadoje. Vilniaus konjainimo spec. korespon- dentu ten buvo T. Aleksaitis. Iš lietuvių trenerių dalyvavo buvęs Europos bokso čempio-

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT & CIRCULATION

(Act of October 23, 1942, Section 4369, Title 39, United States Code)
1. Date of filing: October 1, 1964.
2. Title of Publication: VIENYBE.
3. Frequency of issue: weekly.
4. Location of known office of publication: 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.
5. Location of the headquarters of general business offices of the publishers: 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y.
6. Names and addresses of publisher, editor and managing editor: Publisher: Valerie Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207, and Joseph N. Tysliava (at present in USA Army Service). Editor: Salomeja Narkeliunaite, 200 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. Managing Editor: Valerie Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y.
7. Owner: Valerie Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. and Son Joseph N. Tysliava, RA 12659114, 78th USASA-Sou, APO 742, New York, N. Y.
8. Known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: NONE.
9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.
10. This item must be completed

IŠ TOKIJO, JAPONIJOS, OLIMPIADOS Amerikos plaukikai: Clark Schridt, Craig ir Mann, laimėję aukso medalius vyrų 400 estafetėje. Olimpiadoje daugiausia aukso medalių iškovojo amerikiečiai, o antroje vietoje liko Sov. Sąjunga.

for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in Sections 132.231, 132.233, Postal Manual.

A. Total No. copies printed: average No. copies each issue during preceding 12 months - 7,000. Single issue nearest to filing date: 6,500.
B. Paid circulation.
1. To term subscribers by mail, carrier delivery or by other means: Average No. copies each issue during preceding 12 months 2,000. Single issue nearest to filing date: 2,000.
2. Sales through agents, news dealers, or otherwise: Average No. copies each issue during preceding 12 months: 4,500. Single issue nearest to filing date: 4,500.

C. Free distribution (including samples) by mail, carrier delivery, or by other means. Average No. copies each issue during preceding 12 months 500. Single issue nearest to filing date: none.

D. Total no. of copies distributed: Average No. copies each issue during preceding 12 months: 7,000. Single issue nearest to filing date: 6,500.

I certify that the statements made by me above are correct and complete. VALERIE TYSLIAVA Publisher

RENKITE BIZNIERIUS, KURIE SKELBIASI VIENYBĖJE.

Park Florist

Gėles pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y. Telefonas: Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rusies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAIn 4-6400. Nakti BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* EUPHROZINE MIKŪŽIŪTĖ spalio 27 d. išvyko į Kanadą, kur ji dalyvaus Patent and Trademark Institute of Canada suvažiavime. Suvažiavimas vyks spalio 29 ir 30 d. Seigniory Klube, Montebello, Quebec.

Ta proga, Mikužiūtė tarnybiniams reikalams aplankys ir kompanijos įstaiga Montrealyje.

* DAIL. ALEKSANDRA MERKER ši semestrą pradėjo dėstyti tapybą ir piešimą Ridgewood School of Art, Ridgewood, N. J.

* DAIL. WILLIAM VITKAUS duktė spalio 18 d. Fordhamo universitete buvo pagerbta jos 20 metų mokytojavimo sukaikties proga. Jai buvo įteiktas atžymėjimas, kur aptariami jos nuopelnai tai mokslo institucijai ir biologijos mokslo srityje, ir įteiktas medalis.

* AGNES REZIS, Maspeetho Moterų Piliečių klubo pirminkės, tėvas Jurgis pasimirė spalio 30 d.

* DAIL. PRANAS LAPĖ, kuris šią vasarą lankėsi Lietuvoje, sugrįžęs į Ameriką gana plačiai pasakoja savo išpūdžius privačiuose susitikimuose.

* MARTYNAS BRAKAS, buvęs Lietuvos Laisvės Komiteto narys, nuo šių mokslo metų pradėjo dirbti Sioux City, Iowa, kolegijoje. Tenai jis dėsto vokiečių kalba ir literatūrą.

* SETON HALL UNIVERSITETO RADIJAS, South Orange, New Jersey, WSOU-FM, duodamas FM bangomis -- 89,5 megaciklą, sutiko pirmą kartą turėti kultūrinę lietuvišką radijo valandą anglų kalba. Naujoji lietuviška kultūrinė radijo valanda pavadinta "The Music of Lithuania," Lietuvos muzika, ir bus transliuojama nuo lapkričio 2 d. pirmadienio vakarais, nuo 9:30 val. Programoje nebus jokių reklamų ar pranešimų -- tik lietuviška muzika ir trumpos paskaitos apie lietuvių kultūrą. Programai vadovaus Jokūbas J. Stukas, kuris profesoriauja Seton Hall Universitete ir taip pat vadovauja minėto universiteto radijo prekybos fakulteto programoms, transliuojamoms penktadienio vakarais, tuojau po 8 val. žinių. Neturintieji FM radijo priimtuvu patariami tokį įsigyti, kad pirmadienio vakarais galėtų klausytis gražios lietuviškos muzikos.

* ALBINAS S. TREČIOKAS SU ŽMONA IEVA ir VERONIKA BUDRECKIENE lapkričio 5 d., American Export linijos laivu SS CONSTITUTION išplaukia į Afriką ir Europą.

Jie aplankys Casablanca, Siciliją, Italiją, Prancūziją, Monte Carlo, Nice, Monaco, Palmą, Majorca, Gibraltarą, Madeira, Portugaliją ir kitas vietas.

Keltone užtruks apie mėnesį laiko. Perėtų metų lapkričio mėnesį jie atliko panašią keltone, kuri jiems labai patiko, todėl ir šįmet keltaus.

* JUOZO TYSLIAVOS trijų metų mirties sukaktį prisimenant, lapkričio 5 d. Vienybės laida bus skiriama Jo atminimui pagerbti. P. Atkočaitienė su sūnumi Jonu, V. Kalvelis, Bronė Spūdienė, Daunorienė, E. Povilanskienė, E. Puodžiuvienė, T. Klimentienė, Pranas ir Elena Ventai ir kiti vienybėčiai sudėjo aukų tai laidai apmokėti. Aukų gauta \$120. Vienybė

Pranas Lukas iš Howard Beach, N. Y. (dešinėje), kartu su A. Marcel-Marcelynu, Demokratų partijos vadovu Ozone Park rajone, apsilankę Vienybėje tariasi su V. Tysliaviene, kaip laikraštis galėtų daugiau pasitarnauti, kad lietuvių aktyviau dalyvautų Amerikos politiniame gyvenime.

AUKOS LIETUVIŲ DIENOS KOMITETUI

Lietuvių Komitetas Pasaulinei Parodai iš paskirų Amerikos valstybių yra gavęs tiek aukų:

Pajamos vietovėmis: New York -- \$11,246,26; Illinois -- \$6,307,90; New Jersey -- \$4,884,75; Massachusetts -- \$1,600; Connecticut -- \$808; Pennsylvania -- \$511; California -- \$303; Ohio -- \$203; Nebraska -- \$148,50; Maryland -- \$90; Florida -- \$90; Iowa -- \$60; Michigan -- \$52; Washington -- \$50; Washington, D. C. -- \$43; Missouri -- \$40; Wisconsin -- \$10,50; Rhode Island -- \$10; Indiana -- \$5; Kansas -- \$5; New Hampshire -- \$5; Canada -- \$94.

Pagal spalio mėn. 6 dienos apyskaitą komitetas pajamų turėjo \$26,507,66, o išlaidų \$22,428,41.

* SPALIO 28 d. po ilgos ligos Stamford, Conn. mirė Juozas Pilypas Strimavičius, giliame nuliūdime palikęs savo žmoną Albiną (buv. Krukalaitę), dukrą ir sūnų.

* L. KANCEVIČIUS iš Lawrence, Mass., vienintelis Vienybės skaitytojas, kuris prenumeratą apmokėjęs dešimts metų pirmyn, atsiuntė \$32 Vienybės paramai.

* TRADICINĖ Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas New Yorke yra rengiamas lapkričio 21 d. Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne. Pagrindiniu kalbėtoju bus Julius Smetona iš Clevelando, o meninė programą atliks vyrų oktetas ir tautinių šokių grupė.

Stebėtojo pastabos

Atkelta iš 5 psl.

"trikšų." Vilku gimęs, vilku staugš. Gal padėtų redakcijų griežtas nusistatymas slapyvardiškus kūrinius vis dėti į ilgąjį stalčių, į kurį JAV Kongresas deda mūsų rezoliucijas?

Prelatas Mendelis Baltimorės lietuvių parapijai vadovauja jau 35 metais. Jo pasidavimu seselės Kazimierietės surinkta \$25,000, Šiluvos kopyltėlei Washingtono \$15,000 aukų. Ar surinko kiek lietuviškai spaudai?

Pr. Pauliukonis, kalbėdamas Bostone, pareiškė, kad senoji išelviija veiki nleko negaudavusi iš senosios Lietuvos, bet vistiek buvo patriotinga ir davė naujai Lietuvai daug pinigų, nors jos balsas joje ir nebūdavo pagerbiamas. O iš naujakurių, sakė, jau yra tokių, kurie neapreneruoja nei vieno lietuviško laikraščio, yra nuo lietuvių pasitraukę ir ranka numoję! Maao, kad mūsų čia gimusia jaunimui reiktų neuobodžiai parašytos geros anglų kalba Lietuvos istorijos.

Jėzaus Nukryžiuotojo seselės Brocktone (Mass.) savo projektuojamai senelių prieglaudos statybai jau turi iš lietuvių ir amerikiečių surinkusios \$454,860 aukų.

Mūsų profesorių draugija išleido Penssylvanijos universiteto knygyne esamų liuanistikos raštų ir knygu bibliografiją, kuriai medžiagą pateikė prof. V. Maciūnas. Išvardinta 3,018 pavadinimų.

Maskvoje įvykusioje spaudos fotografų parodoje antro laipsnio dovaną laimėjo viltietis R. Rakauskas (Vilniaus u-to žurnalistų kurso abitiurentas). Trečio laipsnio dovaną gavo fotografas A. Sutkus.

Ona Petrash, neseniai grįžusi iš apsilankymo Lietuvoje, su savo šeima. Iš kairės - jos dukros Rozalija ir Martha, vyras Stanley ir dukra Cappi, kuri dirbdama NBC apkeliavo beveik visą pasaulį, bet dar nebuvo Lietuvoje. Savo kelione Lietuvoje Ona Petrash labai patenkinta, visiems pataria aplankyti tą gražų kraštą,